

Laisvoji Lietuva

KAS GYVENA SAVO TAUTAI -
GYVENA VISAI ŽMONIJAI!

Prof. A. Voldemaras

P. Gaucoys
835 So. Grant St.
Hinsdale, Ill. 60521

Free Lithuania

2618 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629

Ac.: 312 Tel.: 476-3371 or 839-5531

Atskiuro numerio kaina 50 centų

EINA XXXIV METUS

1979 RUGSĖJO - SEPTEMBER 20

Numeris 18 (1314)

HITLERIO IR STALINO SUTARČIAI 40 METŲ

P. ŽIČKUS

1939 m. rugsėjo 1 d. 4:30 val. ryte prasidėjo II-sis Pasaulinis karas. Šimtai tūkstančių Vokietijos karių peržengė Lenkijos sieną.

Kas paskatino ir pravedė prie to karo? Po I-jo Pasaulinio karo, kurį pralaimėjo Vokietija, iš Vokietijos buvo atimtos visos jos turėtos kolonijos ir net kai kurios pačios Vokietijos žemės. Ta neteisybė atvedė Hitlerį prie valdžios. Jis žadėjo susigrąžinti prarastas žemes ir atstatyti Vokietijos garbę. Tam savo pažadui Hitleris labai sistemingai ir stipriai ruošėsi. Jis žinojo vieną tiesą, kad pasaulis pripažįsta tik jėgą ir tik jėgai nusi lenkia. Per pirmuosius kelis savo valdymo metus jis suorganizavo labai modernią ir galingą Vokietijos kariuomenę. Žinoma, tai ne vien jo darbas. Vokietija, dar prieš Hitleriui ateinant į valdžią, slapta organizavo savo kariuomenę ir slapta ginklavo. Tačiau Hitleris, atėjęs į valdžią, išėjo su kariuomene iš "pogrindžio" ir atsisakė Versalės varžtų, kurie neleido Vokietijai ginkluotis, turėti aukštąjį karininkų mokyklą ir panašiai. Hitleris įvedė visoj Vokietijoje karinę prievolę. 1938 m. kovo 12 d. Vokietija užėmė Austriją, 1938 m. spalio 30 d., kai Miunchene anglai ir prancūzai nusilenkė jam, jis atplėšė nuo Čekoslovakijos Sudėtį kraštą, o 1939 m. kovo 15 d. užėmė Čekoslovakiją. Ir tuojuos po kelių dienų, kovo 22 d., užėmė Klaipėdos kraštą. Tą viską jis gavo be jokio karo.

Kad pradėjus II-įjį Pasaulinį karą Hitleris buvo reikalingas gero sąjungininko, kuris ne tik nekariautų prieš bet ir jam padėtų.

Europos padangė naukėsi ir visi juto, kad kvepia parako dūmais. Maskvoje derėjosi Anglija ir Prancūzija, kad sudarius su ja karinę sutartį. Bet už tą sutartį Stalinas reikalavo Pabaltijo ir kai kurių kitų žemių. Anglai ir Prancūzai su tais reikalavimais nesutiko. Tada Hitleris veikė žaibo greitu.

mu. Jis labai greitai susitarė su Stalinu ir 1939 m. rugpjūčio 23 d. Vokietija ir Sovietų Rusija pasirašė sutartį, kuria pasidalino Europą. Ši sutartis ir įgalino Hitlerį pradėti žygį į Lenkiją. Vokiečių kariuomenė žygiavo iš vienos pusės, o iš kitos tą patį darė rusai. Lenkams tai buvo peilis į nugarą. Taip ir prasidėjo II-sis Pasaulinis karas.

Tos Hitlerio-Stalino sutarties dėka visą Pabaltijį Vokietija pripažino Rusijai, kurie ir dabar tebelaiko tas valstybes okupavę. Vokietijos karo mašinai reikėjo įvairių žaliavų ir naftos. Traukinys po traukinio iš Rusijos riedėjo į Vokietiją su tomis žaliavomis ir nafta. Ir kai kartą vienas Sovietų Rusijos propagandistas Zarasuose buvo užklaustas, kodėl Sovietų Rusija, visą laiką šaukusi, kad Hitlerio Vokietija yra Sovietų Rusijos priešas nr. pirmas, o šiandien taip remia tą savo priešą. Propagandistas nenoromis atsakė: Esą, jeigu Sovietų Rusija neremtomis žaliavomis Vokietijos, tai kapitūlistai - Prancūzija, Anglija ir Ameriką lengvai laimės karą. Gi Sovietų Rusijos tikslas yra kiek galima daugiau nuleisti kraujo visiem kapitalistams, ypačingai Amerikai. O kai visi kapitalistai, kariaudami su Vokietija bus pavargę, tada Sovietų Rusija, stovėdusi nuošaliai ir būdama stipri, savo greitu smūgiu užims ne tik Vokietiją, bet ir visą pasaulį.

Taigi Sovietų Rusija paskatino Hitlerio Vokietiją karui ir jį rėmė. Per tą karą žuvo apie 40-50 milijonų žmonių. Apie 20 mil. rusų, apie 5 mil. žydų, apie 5 mil. kinų, apie 2 mil. japonų, apie 4.5 mil. vokiečių ir keli milijonai lenkų, jugoslavų ir kitų. Be to, po to karo sugriauta pasaulinės politikos lygsvarė ir išūgdytas komunizmas. Vokietijos karo vadai nuteisti tarptautinio tribunolo, o jų partneris Sovietų Rusija tame teisme sėdėjo teisėjų kėdėje. Ir dar charakteringa, kad praėjus nekuriam laikui, didieji

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Seniūnų Tarybos suvažiavimo dalyviai. Iš kairės sėdi: M. Macianakis, S. Kaulėnienė, S. Jakubickas, V. Šimkus, J. Virbalis, M. Blynas. Stovi iš kairės: J. Skavičius, Br. Zolypis, K. Radvila, V. Jokubaitis, A. Usvaltas, E. Smilgys, A. Bertulis, A. Rimas, K. Oželis, J. Balčiūnas ir L. Tamošaitis.

Amerikos priešai - Japonija ir Vokietija yra geriausi Amerikos draugai, o karo kurstytojas ir buvęs Amerikos sąjungininkas, vėl kasa Amerikai duobę.

Ir kaip galima suprasti Amerikos žurnalistus ir net istorikus, kurie visą II-jo Pasaulinio karo kaltę nori suvesti vien Vokietijai? Minint 40 metų sukaktį nuo II-jo Pasaulinio karo pradžios, rugsėjo 2 d. laikraštis The Boston Globe išidėjo ilgą straipsnį, parašytą Leonard Bushkoff, kuriame jis įrodinėja visus karo baismus ir Vokietijos kaltę, bet nei vieno žodžio prieš antrąjį kaltininką. O tas Bushkoff buvo Amerikos jungtinio štabo istorinio departamento žmogus. Jis dėstė istoriją Carnegielellon ir Oakland universitetuose. Taip tam tikrų žmonių yra klastojama istorija.

Kuboje aukšto pilotazo ar reconnaissance bazės siūnčia lėktuvus reguliariai šnipinėti Amerikos teritorijas. Ir tas daroma jau daugelis metų.

TYLOS DIPLOMATIJA

JAV užsienio politikos vadovas Cyrus Vance sovietų karinės brigados "išvaymo" iš Kubos pradėjo tylos diplomatią - susitikimu su sovietų ambasadorium A. Dobryninu, pastarajam tik sugrįžus iš Maskvos. Jiedu susitinka jau ne pirmą kartą, bet kas pasikalbėjimuose pasiekta - neskelbiama. Jau buvo Washingtonė kilęs gandas, kad pastebėti Kuboje kareiviai gali būti ne rusai, bet kubiečiai, todėl Amerikos žvalgyba galėjusi padaryti klaidą. Komentatoriai mano, kad sovietai gali sutikti iš Kubos išvežti brigadą, tik už "tokį nusileidimą" gali pareikalauti ir atitinkamų nuolaidų iš Amerikos. Nebūtų nuostabu, kad sovietai aiškintųsi, jog jos kareiviai Kuboje turi saugoti brangius žvalgybos įrengimus.

KADA BRIGATA ATSIRADO KUBOJE

Sovietų kareivių ir "patarėjų" praplėtimas jėgų Kuboje gali atsiliepti Amerikos vidaus politikoje. Prezidentas Carteris prašė nepulti į paniką, laikyti šaltai, bet jo priešai gali jį pulti (ir puola) už nuolaidas sovietams. Jau keliama klausimas, kodėl Carteris leido sovietams atsivežti kariuomenės dalinį, ko sovietams neleido ankstyvesnės vyriausybės. Prezidentas buvo apkaltintas buvęs prezidentas Fordas, o už poros dienų ir buvęs prezidentas Nixonas.

(Nukelta į 4 psl.)

PAGALIAU NUSIKRATĖ

Amerikos ambasadorium prie Jungtųjų Tautų prezidentas J. Carteris buvo paskiręs Andrew Youngą, kuris rinkimų metu agitavo savotautiečius, kad jie balsuotų už J. Carterį. Gi po rinkimų, už įvairias pastangas, o ypač už balsus ir finansinę paramą, išrinktieji turėtų atsilyginti vienu ar kitu būdu stambesniems rėmėjams. Todėl nenuostabu, kad net ir pačius atsakingiausius valdžios postus čia dažnai paskiriami asmenys jokio patyrimo darbui neturintys ar net iš viso mažai tai sričiai tinkami.

A. Youngas iš profesijos yra mokytojas, aktyvus ir įtakingas savo valstijoje civilinių teisių kovotojas. Šiaip gan apsiukrus, iškalbingas, agresyvus ir gan plepus. Tačiau menkas politikas, o dar menkesnis diplomatas ir tokiam atsakingam ambasadoriaus postui jis neturėjo jokio patyrimo ar pasiruošimo. Be to, jis savo pareigose pasirodė per daug kairus ir su nusilepiamomis rasistinėmis tendencijomis.

Dėl jo atleidimo gal netektų iš vis kalbėti, nes visi matė, kad jis toms pareigoms buvo netinkamas ir darė šio krašto interesams daugiau žalos, negu naudos. Tačiau prezidentas Carteris jį pakentė ir laikė, nes nenorėjo būti muose rinkimuose netekti juodukų balsų.

Nors Jungtinės Tautos šiandien jau yra visai praradusios savo pirmąsias paskirtį ir tapo tik pasaulinės komunistinės propagandos platforma, tačiau vis tik svarbu yra, kad šio krašto ambasadorius sugebėtų ir norėtų viešai atremti ir apginti J. A. V-bėms labai dažnai ten daromus nepagrįstus priekaištus, užmetimus, šmeižtus bei kaltinimus. Keista, bet ambasadorius A. Youngas Jungt. Tautose elgėsi kaip tik priešingai. Jis dažnai vietoj ginti savo kraštą, daugelio nustebimui ir didžiam komunistinio pasaulio pasitenkinimui, kur jis buvo gan populiarus, jis savo vyriausybę kaltino ir krašto santvarką peikė.

Ambasadorius A. Youngas J. Tautose yra pareiškęs, kad Amerika yra rasistinis kraštas, kad čia yra tiek pat politinių kalinių, kaip ir kituose kraštuose, kad Floridoje įvykdymas

žmogžudžiui mirties bausmės yra lygus Iranė vykdomoms ekzekucijoms; kad Afrikos tautoms yra pavojingesnis rasizmas, o ne komunizmas; kad Angoloje Kubos kariniai daliniai pakviesti taikos stabilizavimui ir t.t. Be to, jis niekad nekritikavo net ir žiauriausių Afrikos diktatūrinių režimų tik dėl to, kad tie kraštai valdomi juodukų.

Tie ir panašūs A. Youngo vieši išsiskikimai, sudarė prezidentui ir St. Departamentui daug nemalonumų, tačiau jis juos pakentė, nes, kaip minėjome, nenorėjo prarasti juodukų balsų.

Pagaliau tas mūsų plepusis ambasadorius vis tik priėjo liepto galą. Jis tuoj "atsistatydino" kai palietė Izraelio reikalus, jam nepalankia prasme Prez. Carteris jo "atsistatydinimą" priėmė, pareiškė apgelastavimą dėl jo pasitraukimo, išgrynė jo nuopelnus ir net pasirašė ant atsistatydinimo pareiškimo: "Tavo draugas J. Carter" Be to, jis jį tuoj paskyrė savo patarėju užsienio politikos reikalams, o vėliau dar jį su visa šeima pasikvietė į Baltuosius rūmus privačiam pasisvečiavimui.

A. Youngas buvo atleistas iš J. Tautose ambasadoriaus pareigų tik už tai, kad jis savo iniciatyva ir be vyriausybės žinios susitikio J. Tautose su palestiniečių išlaisvinimo organizacijos (PLO) delegacijos pirm. Zehde Terzė, diskutuoti jų problemą ir nepranešė laiku apie tai savo vyriausybei. Izraelis tai patyręs per savo slaptos tarnybos agentus J. Tautose, su šio krašto žydais pakėlė dėlto didžiausią triukšmą, kad J. A. V-bės, būk tai, keičia Vid. Rytų politiką arabų, o ypač palestiniečių, naudai. Prez. Carteris, viceprez. Mondale ir State D-to sekr. Vance tą kaltinimą tuoj demontavo ir pažadėjo net vetuoti J. T. Saugumo Taryboje palestiniečiams palankią 242 rezoliuciją.

Dabartinė šio krašto vyriausybė yra labai jautri ir net jau perdetai palanki Izraelio interesams ir todėl ambasadorius Youngą, kai jis nebeatiko žydams, tuoj atleido iš pareigų. Nors

(Nukelta į 5 psl.)

KARIAI IR SAUGUMAS

C. K. TAUTKUS

CARTERIO IR BREŽNEVO DVIKOVA

Savo pradėtoje rinkiminėje kalbose Carteris aiškina ir perša, kad kraštas reikalingas stiprios vadovybės, kuria galėtų pasitikėti. Neseniai jo žmona Rosalyn kalbėjo Chicagoje: "Čia atvažiavau jums pasakyti, kad mes turime stiprią vadovybę. Aš didžiuojuos Jimmy Carteriu..." Susidaro kontrastas, jei tai reikia aiškinti, vadinasi, kad kraštas kol kas nežinojo ir prezidentą laikė silpnu vadu.

KARO LAIVAI IR BRIGADA

Praėjusio mėnesio pabaigoje per Atlantą perplaukė specialios paskirties raketomis ginkluoti du Maskvos karo laivai, lydimi skysto kuro tanklaivio. Jie pasisvečiavo savo povandeninių laivų bazėje Cienfuegos uoste Kuboje ir "geros valios vizitui" pasuko į Karibų jūros vandenį ir į Castro Amerikos valstybių pakraščius pademonstruoti "Kūjo ir piautuvų" simpatijas tos erdvės valstybių vėdaus politinės padėties nepastovumams. Dar anksčiau, prieš laivų keilione į Kubą, Maskva atskraidino Antanovo klasės transportinių lėktuvų nemažą kiekį. Buvo sukeltas spaudos priminimas, o kritikų Carterio administracijos kaltinimas, bet viskas, kaip ir buvo laukiama, bus baigta

"tylos diplomatią". Brežnevo karinės brigados atvežimas laukiama nauja komunistų provokacija, Amerikos vyriausybės bandymu.

SEN. STONE KALTINIMAI

Floridos sen. Stone, pirmasis stipriai pajudinęs Maskvos brigados, pasirodusios su ginklais kautynėms, stiprus pareiškimas ir priminimas prezidentui, kad Maskva yra su lauziškai veikiančią Rio sutartį, Monroe doktriną, kad nebus plečiama karinė Bazė Kuboje ir kad JAV rimtai reaguos, jei pasitvirtins žinios, kad Maskva atsiuntė į Kubą kariuomenės dalinį, paruoštą kautynėms. Savo pareiškime sen. Goldwateris neabejoja mas sako, kad Kuboje sovietai turi ne 3 ar 4 tūkstančius "patarėjų", bet ten yra 22,000 rusų kareivių ir patarėjų bei civilių.

KAS ŽINOMA IR KAS NE ŽINOMA

Seniai žinoma, kad sovietai Kuboje turi keliolika tūkstančių "patarėjų", Cienfuegos uoste povandeninių laivų bazę, prie Havanos įrengusi elektroninės žvalgybos stotį, kurios tikslas rūpestingai sekti Amerikos karinę ir civilinę judėjimo sritį ar komunikaciją. Komentatorius Jack Anderson Sun Times rašo, kad Maskva iš esančios

Vilius BRAŽĖNAS

Įpareigojanti tiesa (4)

Eisenhowerio Era

"Tautos, kaip žuvis,
pradeda gesti nuo galvos".
Frank Harris

Kaip šios nepaprastos ir plačiai dokumentuotos knygos THE POLITICIAN autorius Robert Welch vertino Eisenhowerio laikų JAV užsienio politiką galima suprasti iš knygos įvado, kurio vertimas iš penktosios knygos laidos, autoriui leidus, čia patiekiamas. Tai yra labai daug pasakanti reikšminga istorinė ekskursija ir višą pastarųjų keturių dešimtmečių politiką nušviečianti vieno periodo analizė, rašyta 1958 metais.

"Daugeliui mūsų sunku prisiminti, kaip reikalai atrodė Šaltajame Kare, vos prieš penkis metus. Todėl gali praversti trumpa ano meto padėties apžvalga.

"Juozapas Stalinas mirė 1953 m. kovo 5 d. 1953 m. pavasarį ir vasarą jo mirtis buvo pats svarbiausias to meto įvykis. Lavrenti Berija tebebuvo galingas varžytis su Georgi Malenkovu dėl diktatūrinės valdžios. Kremliuje reikalai buvo labai nepastovūs negu bet kada nuo 1937 metų valymų. Visame pasaulyje vyravo abejonė ar Malenkovas bei kas nors kitas sugebės įgauti tvirtą ir paveiklį tarptautinio komunizmo kontrolę, kokią turėjo Stalinas.

"Turėta neabejotinos persvaros įrodymų, remiantis geriausiai tuoklasiu informuotu žmonių autoritetu, kad rusai patys dar nepasigaminę vienos atominės bombos. Keletas bombų, kurias jie gavo pademonstravimo ir prestyžo tikslu, buvo jų sumontuotos iš dalių, išvogtų iš mūsų įmonių. Net Harry Truman 1953 metų sausio mėn. pritarė šiai pažiūrai, remdamasis jam, kaip prezidentui, prieinamomis žiniomis. Rusai, nežūrint jiems įprastos apgavystės ir pasirodymo, dar neturėjo jokių branduolinių ginklų.

"Generolas Van Fleet turėjo galimybę suduoti naikinantį smūgį Kinijos komunistams Korėjoje. Jis pats pareiškė net dar 1953 m. balandį, kad jisai ir Pietų Korėjiečiai turėjo galimybę atsiekti triuškinančios pergalės, ir kad jiems turėjo būti leista tai padaryti. Chiang Kai-shek Formozos saloje turėjo pusę milijono karių bebandančių nusitraukti nuo grandinės, kad grįžus į žemyną - arba nepriklausomai, arba kaip mūsų sąjungininkai Korėjoje.

"Japonija dar nebuvo komunistų įtakos infiltruota, kaip yra šiandien. Ramon Magsaysay tuo metu baigė visiškai išvalyti komunistus iš Filipinų. Ho Chi Minh dar turėjo pakankamai bėdų su savo civiliniu karu Vietname. Sukarno dar nebuvo išdrįsęs parodyti savo tikros komunistinės rankos Indonezijoje. Ceylonas, nepaprastos reikšmės kaip bazė bet kokiems mažiems karams apie Azijos perimetrą, dar tebebuvo Jungtinės Tautinės Partijos kontrolėje. Jos dominuojanti figūra Sir John Kotelawala (1953 m. spalio mėn. tapęs premjeru), buvo griežtai provokarietiškas ir antikomunistas.

"Afrikoje dar nebuvo jokio strateginio svarbaus komunistų pasistūmėjimo. (Gamal Abdel Nasser tebebuvo pulkininkas-leitenantas; jis tapo Egipto Vicepremjuru prie prezidento Noguib, 1953 m. birželio 18 d.). Viduriniai Rytai, išskyrus mažą Izraelį, dar tebebuvo tvirtai antikomunistiniai. Turkija parodė savo pasiryžimą kovoti prieš komunistus pasiūsdama dalinius į Korėją. Tuo metu Graikija buvo tvirtai prieškomunistinėje stovykloje. Tas pats su Italija, kur Krikščionys Demokratai dar buvo kontrolėje. Anglija buvo išmetusi kairiojo sparno socialistus ir turėjo Tori vyriausybę, kuri, išskyrus Anthony Eden, buvo bent truputį praręgėjusi komunizmo grėsmę. Vakarų Vokietija parodė pažymėtiną atsivėtimą ir ėmėsi vadovavimo bandyme suorganizuoti prieškomunistinę Europos Gynbos Bendruomenę. Pavergtieji žmonės Lenkijoje, Balkanuose, visuose sateliuose buvo labiau piktai ir neramūs negu bet kada. Rytų Vokietijai pakilo pačiam ryžtingiausia ir pavojingiausia sukilimui prieš kokią Kremliaus kada buvo pastatytas. Savižudiškos riaušės milžiniškoje Vorkutos vergų darbo stovyklose parodė gaisro pavojų pačios Rusijos viduje. Geras tuzinas dagčių laukė uždegimo, gi kiti jau bedegą turėjo būti skubiai užtrypti. Jie visi vedė prie dinamito užtaisų Sovietų galios pamatuose.

"1933 metais Amerikos vyriausybė išgelbėjo Sovietų režimą nuo finansinio sugriuvimo, ir tuo pačiu, per pripažinimą suteikė jo prestyžui ir kreditui gyvybiniai svarbią injekciją. Amerikos vyriausybė išgelbėjo Sovietų režimą nuo triuškinančių Hitlerio armijų, 1942 ir 1943 metais įsikišdama ištėkliu tiekimu ir karine jėga. Amerikos vyriausybė padarė galima visą pokarinę Sovietų imperijos ekspansiją savo pritarimu ir dažnai kolaboravimu Sovietams paglemžiant kitas tautas. Tačiau 1953 metų pavasarį Amerikos žmonės nebebuvo nusiteikę pakęsti tos rūšies partnerystę. Amerikos žmonės buvo bepradeda įsisąmoninti komunistų infiltracijos gilumą vyriausybėje ir kiekviename mūsų viešojo gyvenimo lauke. Pagaliau jie pradėjo suprasti "prilaikymo" ("containment") nusikaltimą ir nusileidimą nesąmonei. Be Amerikos vyriausybės virš Kremliaus laikomo ji apsaugojančio skėčio, iš visų pusių kylančių audrų akivaizdoje, Kremlius stovėjo prieš labai netikrą rytojų. Nupat Stalingdaro apgulimo dienų visa komunizmo tironija nebuvo buvusi tokiam pavojui tapti nušluotai nuo žemės veido.

"Nemalonai tiesa yra tai, kad šitironija, šiuo jai tap didžiai pavojingu metu buvo išgelbėta tik vieno dalyko - 1953 m. sausio 20 d. Dwight David Eisenhower inauguracijos Jungtinių Valstijų Prezidentu. Jo išrinkimo apy stovos privertė jį įvesti į jo vyriausybę eilę gerų vyrų. Šių rinkimų fonas ir Amerikos žmonių nuotaikos padarė būtina, kad jis kurį laiką kalbėtų kaip geras antikomunistas. Tačiau jį visiškai kontroliavusios komunisti-

nės įtakos tvirtai ir efektingai laikėtos kontrolės vadžias. Subtyliai, gudriai, visada skelbiant viena, bet darant kita, ir surandant pakankamai pa teisinimų tikrumoje prokomunistiniams veiksams, tos komunistinės įtakos paveikė jį, kad visa šio krašto diplomatinė galia, ekonominė galia ir pripažinta vadovybė dirbo Rusijos ir komunistų naudai kiekvienos problemos atveju ir kiekvienu neramumų pasireiškimu jų imperijoje. Te reikia tik pažiūrėti kur mes stovime šiandien, penkiais metais vėliau (tai buvo rašoma 1958 metais. V. B.) tose pačiose vietose, kurias mes apžvelgėme prieš tai, kad supratus šio pareiš kimo teisingumą ir komunistų atsiekimų apimtį. Paprasčiausiai, buvo tie siog neįmanoma prarasti tiek daug, ir taip sparčiai, taip žymiai silpnėsi am priešui, tik per atsitiktinumą ar per kvailumą. Tam paaiškinti reikia labai atšiauraus ir nekenčiamo žodžio, tačiau tokio žodžio, kuris, de ja, nėra naujos vyriausybės ir tautų istorijoje. Šis žodis yra išdavimas. Šio rašinio tikslas yra parodyti koki vaidmenį tuose išdavikiškuose įvykiuose, ant kiek gal nežiniom ar neno rom, suvaidino Dwight Eisenhowerį ir kokių būdu kaip labiausiai visuotini ai oportunistinis ir beprincipinis politikas, koki Amerika yra bet kada iškėlusį ir aukštą postą, jis buvo geriausiai tinkamas tam vaidmeniui".

Tenka prisipažinti, kad tik daug vėliau, jau antrą kartą beskaitant THE POLITICIAN, ypač besivystančios istorijos įvykių akivaizdoje, buvo asmeniškai įsitikinta šios knygos pagrindinės minties gilumu ir gyvybine svarba. "Tereikia tik pažiūrėti kur mes stovime šiandien. ... - kaip matėme Robert Welch rašė 1958 metais. Pažiūrėjus "kur mes stovime šian dien", 1979 metais, JAV užsienio politikos bendra linija yra pasidariusi dar nemaloniau aiškesnė ir grėsmingesnė. Vienintelė paguoda ir viltis yra tame, kad šiandien mes jau žinome, gi nežina, gali lengvai sužinoti kas ir kaip pasaulį prie viso to privedė. Užkrečiamose ligose, kad sustabdžius epidemiją, pirmiausia reikia atpažinti jas skleidžiančią bacilą. Lygiai taip ir šioje nuolaidų ir pasidavimo politinėje epidemijoje svarbu atpažinti tos epidemijos skleidėją. Laimei skleidėjas atpažintas ir su juo jau kovojama jį labiausiai naikinančiu būdu - išvelkiant jį dienos švieson. Ta bacila, tos pasidavimo epidemijos skleidėjas vadinasi CFR - Council On Foreign Relations, privatus internacionalistų, elitistų, akademinių ir finansinių socialistų, kolektyvistų klubas.

Kad laisvė laimėtų, būtina sustiprinti prieš šią epidemiją jau kovojančiųjų gretas.

(Bus daugiau)

LIETUVOJE KALBAMA apie planus išvežti studentus laukų darbams rudenį, kada vyks Vilniaus Universiteto minėjimas. Prašoma apie tai užsienyje rašyti.

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Seniūnų Tarybos suvažiavimas įvyko š. m. rugsėjo 1-2 dienomis Chicagoje. Suvažiavimui pasibaigus, seniūnai, L. I. bendradarbiai ir talkininkai vakare - nauja "Ramunės" restorane.

Nuotraukų junginys L. Tamošaičio

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Seniūnų Tarybis suvažiavimo prezidiumas: iš kairės - J. Virbalis, St. Jakubickas, M. Blynas ir V. Jokubaitis. Nuotrauka L. Tamošaičio

ELTOS Informacija

VOLKSWAGENO FONDAS FINANSUOJA PABALTIJOS TYRIMO PROJEKTĄ

Privatus Volkswageno automobilių gamyklos fondas suteikė lėšas jau įpusėjusiam ambicingam užmojui, pradėtam praėjusių metų spalio mėnesį. Tai bendras vokiečių-britų projektas "Visuomeninei ir ūkinei raidai Pabaltijo valstybėse" tirti. Tyrimo grupėms iš Munsterio ir Glasgovo universitetų vadovauja dr. Erik Boettcher, Kooperatyvinių Teorių Instituto galva, ir Alec Nove, Sovietinių ir Rytų Europos Studijų Instituto vedėjas. Tiriama visuomeninė, ūkinė, ir politinė kaita Pabaltijo valstybėse prieš jų nepriklausomybės atgavimą, nepriklausomybės metu ir po nepriklausomybės pradžios. Dalyviai analizuoja žemės ūkio struktūrą prieš 1918 metus, baudžiavos panaikinimo ir žemės ūkio reformos poveikį bežemiams valstiečiams. Juos ypač domina greitas giluminis žemės ūkio ir pramoninės struktūros pasikeitimas Pabaltijoje nepriklausomybės metais. Daug dėmesio kreipama į kooperatyvines sąjungas, mėginama patirti kokių mastu nepriklausomybės metų patirtis paveikė Pabaltijo ūkinį našumą sovietinės ūkinės sistemos rėmuose. Išsamiai nagrinėjamas ir pragyvenimo lygio įvairavimas, įjungimo į Sovietų Sąjungą poveikis pragyvenimo lygiui. Politinės raidos temų sąrašas apima nacionalizmo augimą, politinių partijų pobūdį, konstitucijos, demokratijos ir parlamentarizmo sąvokas, autoritarinių režimų išsivystymą, ir nacionalizmo reiškinius komunistų partijose nuo 1945 metų.

AABS KONFERENCIJA NAGRINĖS "KRUVINĄJĮ DEŠIMTMEČIŲ"

Baltų Studijoms Puoselėti Draugija jau ruošiasi savo septintajai konferencijai, kuri įvyks ateinančių metų birželio mėnesį Georgetown universitete, Washingtone. Šios konferencijos žvilgnis bus nukreiptas į Hitlerio ir Stalino laikmetį tarp 1940 ir 1953 metų. Šiam "kruvinam dešimtmečiui" gvildinti sudarytas ypatingas komitetas, kuriam vadovauja Oklahomos universiteto profesorius Vytautas Vardys. Komitetas užsimojęs išleisti knygą apie "kruvinąjį dešimtmetį" įvairiomis kalbomis. Dabartinis draugijos pirmininkas dr. Ivar Ivask pabrėžė, kad baltų profesoriai ir rašytojai neturėtų vengti nesenos istorijos temų ir galėtų pademonstruoti, jog tais tragiškaisiais metais Pabaltijoje nukentėjo ne tik žydai.

KAPINIŲ UŽDARYMAS IR PERKĖLIMAS LIETUVOJE

Iš Lietuvos pranešama, jog intelektualai nerimauja dėl nuolatinio žinomųjų kapinių uždarymų ir dalinių perkėlimų. Daugelis kapų dėl įvairių priežasčių nebeatstatomi. Atrodo, kad tai daroma norint panaikinti senas kapines, kurios sutraukdavo daug žmonių ir buvo lankomos patriotinio jausmo. Išvija prašoma apie tai rašyti.

"GYVAČIŲ LIZDAS" - NAUJAS FILMAS APIE LIET. PARTIZANUS

Po ilgos pertraukos Lietuvos kino studija vėl gamina filmą, kuriame herojiški "tarybiniai patriotai" susiduria su lietuvių partizanų karikatūromis. Tai "Gyvačių lizdas", kuriam skriptą sulipdė J. Požėra, romano "Šalnos" autorius, tipišką stalinistinio mentaliteto rašėiva. "Gyvačių lizdas" filme reiškia "banditų urvą", t. y. partizanų bunkerį.

E L T A

LAISVOSIOS LIETUVOS REDAKCIJA MANO, KAD KIEKVIENAS KOMUNIZMO TIKSLUS IR KLASTINGUMĄ ŽINĄS JAV PILIETIS TURĖTŲ RAŠYTI SAVO IR KITŲ VALSTIJŲ SENATORIAMS RAGINIMUS BALSUOTI PRIEŠ SALT II. NET UŽSIENIEČIŲ LAIŠKAI GALI TURĖTI ĮTAKOS.

Adresuoti: Sen. (vardas, pavardė)

Senate Office Bldg.

Washington, D. C. 20510.

Ranka rašyti laiškai ypač daro įspūdį.

Nemoką angliškai turėtų kreiptis į savo jaunąją kartą ar kaimynus pagalbos.

Laisboji Lietuva

2618 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
Telef.: 476-3371 or 839-5531

Laisvajai Lietuvai
Paremti Aukojai:

technikinėms priemonėms įsigyti
Pranas Karalius, Christiansted 30. -
Jonas Narvydas, Seaford, N. Y. 25. -
Kūr. savanoris Juozas Vilutis,
Chicago 24. -
Juozas Vareika, Chicago 20. -
Vincas Jasas, Chicago 20. -
Juozas Vaineikis, Chicago 20. -
Juozas Lesčinskas, Detroit 5. -

Patobulinimui -

Viltis Kružas, Australia 16. -
Algirdas Karaitis, Union Pier 15. -
Emilija Balčiūnienė, Chicago 10. -
Zina Mackevičienė, Chicago 10. -
Vyt. Vilkutaitis, E. Northport 10. -
K. Sitkauskas, Montreal 10. -
Br. Kamantauskas, So. Boston 5. -
Morkus Šimkus, Baltimore 5. -
V. Ruša, Australia 5. -
Edvardas Žiaušys, Amsterdam 5. -
Pranas Matulionis, Michigan 5. -
Juozas Miskevičius, Chicago 2. -

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

Petras TARNAUSKAS, Pater-
son, N. J., mūsų nuolatinis skaityto-
jas ir rėmėjas, šiais metais pasky-
rė 80 dolerių auką Laisvosios Lie-
tuvos laikraščio techninėms prie-
monėms įsigyti.

Nuoširdžiai dėkojame už didelę
paramą!

ALT pirmininkas K. Šidlauskas
su Vliko pirmininku dr. K. Bobeliu
aptaria šaukiamo ALT Kongreso rei-
kalus.

ALT Suvažiavimas

Amerikos Lietuvių Taryba, 1979
m. spalio 12-14 dienomis šaukia Cle-
velande, Hollenden House viešbutyje,
610 Superior Ave., 39-tąjį Amerikos
Lietuvių Tarybos metinį suvažiavi-
mą ir DEVINTĄJį AMERIKOS LIE-
TUVIŲ KONGRESĄ.

Amerikos Lietuvių Tarybos meti-
nis suvažiavimas prasidės 9 val. ry-
to, spalio 12 d., penktadienį. Registra-
cijos pradžia 8:30 val. ryto.

Suvažiavimo vakare, nuo 7 val. va-
karo ligi 10 val. vakaro įvyks Ameri-
kos Lietuvių Tarybos narių, skyrių,
organizacijų atstovų bei svečių pri-
ėmimas.

Spalio 13-14 dienomis, šeštadienį ir
sekmadienį, šaukiamas Devintasis A-
merikos Lietuvių Kongresas. Kongre-
so atstovų ir svečių registracija pra-
sideda 8 val. ryto, šeštadienį. Iškil-
mingas kongreso banketas įvyks tą
pačią dieną 8 val. vak. Banketo bilie-
tai užsakomi iš anksto skambinant
Kaziu Karaliui (216) 229-2419 ar
Onai Jokubaitienei (216) 481-7161
Clevelande arba kreipiantis į ALTos
centrą (312) 778-6900. Banketo bi-
lietų kaina \$15.00 asmeniui.

Amerikos Lietuvių Tarybos vardu
kviečiame suvažiavime, priėmime,
kongrese ir bankete dalyvauti, pare-
miant Kongresą ne tik moraliai, bet
ir medžiaginiais, kad galėtume stip-
riau ir efektingiau pakelti savo vie-
ningą balsą už laisvos ir nepriklaus-
mos Lietuvos atstatymą.

Dr. Kazys Šidlauskas
Amerikos Lietuvių Tarybos
Pirmininkas
Kun. Adolfas Stašys
ALT Sekretorius

ALT IX AMERIKOS LIETUVIŲ
KONGRESO

Atstovų rinkimo taisyklės

1. Dalyvauja visi Amerikos Lietuvių
Tarybos Valdybos ir Tarybos nariai
su balsavimo teise.
2. Centrinės, bendrinės, organiza-
cijos siunčia po 6 atstovus.
3. Amerikos Lietuvių Tarybos sky-
riai bei organizacijos bendrieji komi-
tetai atskirose vietovėse siunčia po
šešis atstovus.
4. Vietinės draugijos, klubai, kuop-
os bei jų skyriai siunčia po 1 atsto-
vą nuo kiekvienų 10 narių.
5. Laikraščių redakcijos ir lietu-
vių radijo programos siunčia po 3
atstovus.

Kongrese dalyvauti kviečiami ir
svečiai, visa patriotinė lietuvių visu-
menė.

Kongresas šaukiamas spalio 12-14
dienomis Clevelande, Hollenden Hou-
se viešbutyje, 610 Superior Ave.

Malonėkite nedelsiant išrinkti at-
stovus į kongresą ir pranešti raštu
ALT centrui, 2606 West 63-rd Str.,
Chicago, Ill. 60629, nurodant atstovų
skaičių, vardus ir adresus.

Dr. Kazys Šidlauskas
ALT Pirmininkas
Kun. Adolfas Stašys
ALT Sekretorius

BALFo Cicero skyriaus metinis
narių ir aukotojų susirinkimas įvyks
rugsėjo mėn. 23 d., sekmadienį. Ta
proga yra rengiamas ir BALFo 35-
rių metų sukakties minėjimas. Minė-
jimo iškilmės prasidės šv. Mišiomis

ALTos Žinios

AMERIKOS LIETUVIŲ
KONGRESAS

Kaip Chicagoje, Altos centre, taip
ir Clevelande rūpestingai ruošiamasi
Amerikos Lietuvių Kongresui, ku-
ris įvyks spalio 13-14 dienomis Hol-
lenden House, Clevelande, Ohio. Kongre-
se gen. kons. A. Simutis kalbės apie
Lietuvos laisvės viltis, Vliko pirm.
dr. K. Bobelis apie Lietuvos reikalą
Helsinkio, Belgrado, Madrido konfere-
rencijose, dr. V. Stankus apie mūsų
jaunąją kartą ir jos dalyvavimą poli-
tikoje. Bus ir amerikiečių kalbėtojų.
Dalyvaus abudu išėivijos lietuviai
vyskupai: vysk. V. Brizgys ir vysk. A.
Deksnyš. Ypatingai įdomų pranešimą
padarys neseniai iš Lietuvos okupu-
tų išstrukęs Romas Giedra, ką jis iš-
gyveno kalėjimuose ir kokios nuotai-
kos Lietuvoje.

Kongreso pamaldos įvyks katedro-
je, giedos Čiurlionio ansamblis.

KODĖL TYLIMA DĖL NUSIKAL-
TIMŲ PRIEŠ LIETUVIUS?

Spaudoje pasirodžius informaci-
joms, kad Walter Rockler vadovau-
jama komisija ieško su naciais kolo-
boravusių karo nusikaltėlių, Ameri-
kos Lietuvių Tarybos informacijos
vedėjas pasiuntė jam raštą, primini-
damas, kodėl ieškoma tik nusikaltu-
sių prieš žydus, kodėl užmiršami
nusikaltusieji prieš lietuvius ir kitas
Pabaltijo valstybes. Kodėl užmir-
šami kolaborantai su bolševikais,
atlikusieji lygiai žiaurios ir baisius
nusikaltimus prieš lietuvius, estus,
latvius?

RAŠTAS VALSTYBĖS

DEPARTAMENTUI

Bendras Amerikiečių Pabaltiečių
komitetas Washingtonė pasiuntė raš-
tą Valstybės sekretoriui Cyrus R.
Vance dėkodamas, kad atmetė Sovietų
Sąjungos kvietimą dalyvauti ste-
bėtojų Sovietų manevrų Lietuvoje.
Komitetas pažymi, kad tai buvo ge-
ras pavyzdys, rodąs kaip JAV nepri-
pažįsta Pabaltijo valstybių įjungimo
į Sovietų Sąjungą. Iš lietuvių šį raš-
tą pasirašė dr. J. Genys, Altos įgalio-
tinis Washingtonė.

VIENINGO DARBO KELIUS

Naujosios Anglijos lietuvių kultūri-
nės radijo programos "Laisvės Var-
pas" vadovas Petras Viščinis iš Bro-
ktono atsiuntė ALTarybai raštą, ku-
riame sako: "Stengiuosi remti, ryš-
kinti ir įtaigoti visą tai, kas mus jun-
gia, o ne kas skiria. Šioje dvasioje su
dideliu džiaugsmu dalinuose su savo
klausytojais visais Amerikos Lietu-
vių Tarybos atliekamais darbais, ku-
rie jungia ir skatina lietuvių kovai
už Lietuvos laisvę, kelia šio krašto
visuomenėje ir administracijoje bei
kongreso sluoksniuose Lietuvos lais-
vės troškimą".

10:30 val. šv. Antano bažnyčioje. Gie-
dos sol. Danutė Stankaitytė ir parapi-
jos choras, vadovaujamas muz. Skri-
dulio. Tuojau po pamaldų minėjimas
bus tęsiamas parapijos salėje. Pa-
grindinę kalbą pasakys centro valdy-
bos pirmininkė Marija Rudienė. Žo-
dį tars direktorius Jonas Jasai-
tis. Bus atžymėti skyriaus ilgame-
čiai darbuotojai ir aukotojai. Minėji-
mo iškilmės pasibaigus, vyks meti-
nis susirinkimas. Bus ir užkandžiai.
Skyriaus nariai, aukotojai ir visa
Cicero visuomenė kviečiama gausiai
atsilankyti.

TRUMPOS ŽINIOS

Sen. Kennedy Boston Globe laik-
raščiui pareiškė, kad jo kandidatavi-
mas priklausys nuo prezidento Car-
terio sugebėjimų tvarkyti su JAV
ekonominėmis problemomis ir ener-
gijos krize. Apie tai jis padarys tvir-
tą nutarimą iki Padėkos dienos.
Harris viešosios opinijos tyrinėji-
mai parodė, kad tik apie 21 nuošimtį
amerikiečių mano, kad prezidentas
Carteris bus perrinktas.

Iš Bolšoi teatro Maskvoje šalti-
nių gauta žinia, kad sugrįžusi iš A-
merikos pabėgusio baleto šokėjo Go-
dunovo žmona, Liudmila Vlasova, tu-
ri daug sunkumų Maskvoje. Jos kole-
gos su ja nekalba, draugai ignoruoja,
repeticijose ji girdi pašaipų įžeidi-
mų. Viskas prasidėjo, kai jai buvo s-
kirti didesni vaidmenys ateities ba-
leto pastatymuose. Sklinda gandai,
kad ji išsižadėjusi savo vyro, norė-
dama iškilti Maskvoje. Vlasovai nepu-
deda ir tai, kad ji yra žydė.

- Uraganas "Frederic" trijose val-
stijose: Floridoje, Alabamoje ir Missi-
sipi užmušė 9 žmones, padarė daug
nuostolių. Prezidentas paskelbė 30
apskričių didesnių nuostolių zonomis
Mobile mieste daug suimtų, plėšusių
nukentėjusių pastatus.

- Jugoslavijoje prekinis traukinys
visu smarkumu įvažiavo į stovintį ke-
leivinį traukinį, žuvo 65 žmonės; su-
žeistų - daugiau kaip 100. Nuo 1971 m
Jugoslavijoje įvyko daug traukinių ne-
laimių, kuriose žuvo 700.

- Atstovų Rūmai paskyrė lėšas nau-
jo lėktuvnešio statybai. Kongreso na-
riai pritarė naujos tarpžemyninių ra-
ketų sistemos įrengimui ir paskyrė
989 mil. dol. Gynybos sekretorius rei-
kalavo kompromisinio kuro laivo, o
kongresas nutarė statyti atominę e-
nergiją varomą laivą.

Dr. Gintaras P. Čepėnas,
kuris neseniai savo vardu atidarė
Teisų patarėjo (advokato - Low
office) įstaigą Marquette Parko lie-
tuvų kolonijoje, 2649 West 63-rd.
Str., Chicago, Ill. 60629. Tel. 776-
5162, arba 776-5163.

Advokatas Dr. G. Čepėnas visada
yra pasiryžęs padėti savo tautiečiams
ir kitiems Chicago bei jos apylin-
kės gyventojams. Verčiasi bendra
advokato praktika. Taigi į jo veiklos
sritį įeina įvairūs biznio reikalai, na-
mų pirkimas-pardavimas, palikimo
bylos, testamentų surašymas, šeimi-
nės bylos, asmens draudimas, no-
tariato darbas ir kiti teisės dalykai.
Reikia manyti, kad Chicago lietu-
viai padės naujam advokatui ir pasi-
naudos jo patarimais.

Laisvosios Lietuvos Knygų Leidykla

L. L. skaitytojams, užsisakiusiems visus mūsų leidinius ir pristuntusiems
\$25.00, gauna žemiau nurodytas knygas. Už pavienes knygas gauna 25% nuo-
laidos. Užsakymus siųsti "Laisvosios Lietuvos" redakcijos adresu.

1. PROF. A. VOLDEMARIO RAŠTAI	\$15.00
2. V. Bražėnas .... SAMOKSLAS PRIEŠ ŽMONIJĄ	\$ 2.50
3. J. Gliuda ..... AITVARAI IR GIRIA	\$ 4.50
4. A. Katrys ..... ISTIKIMOJI ŽOLĖ	\$ 4.00
5. A. Baronas ..... VĖJAS LEKIA LYGUMA	\$ 4.00
6. B. Kemežaitė ... SUDIEV! AŠ IŠEINU...	\$ 4.50
7. St. Jakubicko "Kas Yra Lietuvos Atgimimo Sąjūdis	\$ 5.00

KUPONAS: prašau užpildyti ir iškirpus pasiųsti

LAISVAJAI LIETUVAI

2618 West 71st Street - Chicago, Illinois 60629 - U. S. A.

- ☐ Siunčiu \$10.00 metinei prenumeratai ir prašau siųsti "Laisvąją Lietuvą"
- ☐ Siunčiu \$ _____ už čia nurodytas knygas:

Vardas ir Pavardė: _____

Numeris ir Gatvė: _____

Miestas ir Valstija/Provincija: _____

Pašto Zona: _____

Valstybė: _____

AUKOS ATKARPA

Vajaus Komitetui - Laisvoji Lietuva
2618 West 71st Street - Chicago, IL 60629

Siunčiu \$ _____ * auką patobulinimui spausdinimo
priemonėms.

Vardas ir Pavardė: _____

Adresas: _____

*su didesne auka kaip \$50, malonėkite prisiųsti savo as-
meninę nuotrauką.

Laisboji Lietuva

2618 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
Telef.: 476-3371 or 839-5531

Published bi-weekly on Thursdays, by Lithuanian Regeneration Association
Subscription rates: \$10.00 annually; 50¢ per copy.
SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS
(USPS 301-580)
Leidžia LIETUVOS ATGIMIMO SĄJŪDIS
Igaliotas Leidėjas ir Kolegijos Pirmininkas: Valerijonas Šimkus

Redakcinė Kolegija: Marijus Blynas, Vilius Bražėnas, Stepas Jakubickas, Jurgis Judis, Jonas Miškinis, Kazys Oželis, Alfonsas Rimas, Vytautas Semaiška, Kazys Tautkus, Jonas Virbalis, Juozas Vilutis ir Povilas Žičkus.

Ivairių autorių straipsniai skelbiami LAISVOJOJE LIETUVOJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjo nuomonę. Rankraščiai redakcijoje nesaugomi. Gražinami tik iš anksto susitarus. Prireikus, rankraščius redakcija trumpina ir juos taisy savo nuožiūra.

Redakcija veikia nuo 10 val. ryto iki 5 val. p. p. Ketvirtadieniais nuo 10 val. ryto iki 9 val. vakaro ir šeštadieniais nuo 10 val. ryto iki 1 val. p. p.

Prenumerata metams 10 dolerių. Atskiras numeris 50 centų.

Pogrindžio AUŠRAI Apginti

KAI LIETUVIAI PASMERKIA LIETUVĄ VERGIJAI

Kai š. m. birželio mėnesį iš naujo ryžomės atitaisyti Lietuvai padarytą skriaudą, vargu ar kas pagalvojame, kad mūsų tarpe, pokarinėje išeivijoje, esama žmonių, kurie, besidangstydami lietuviško patriotizmo ir "Vakarų demokratijos" skraistėmis, viešai pasmerktų savąją tautą gyventi Sovietinėje vergijoje, jei tauta prisitars prieš tuos, kurie, kolaboruodami su Kremliu vergvaldžiais, "prekiauja tautų laisve ir krauju", kaip rašė okupuotos Lietuvos pogrindžio AUŠRA Nr. 14.

Tačiau liepos ir rugpjūčio mėnesį NAUJENOS, begindamos JAV internacionalistų bankininkų ir kitokių turuolių ir jų samdinių "liberalų" vyriausybėje vedamą tautų ir pačios Amerikos išdavimo politiką, puolė pogrindžio spaudą. Naujienų vedamųjų serija ne tik naudojo bolševikinį žargoną okupuotos Lietuvos pogrindžiui šmeižti, bet net klastoją II-jo Pasaulinio karo istoriją pagal Maskvos kurpalių, nebudamos Hitlerio-Stalino pakto karui sukelti ir Lietuvai pavergti faktą bei įtaigodamos, kad Sovietų Sąjunga išgelbėjo Vakarus nuo nacių, o ne Vakarai išgelbėjo Sovietus nuo jų sąjungininko ir draugo sąmokslininko Hitlerio.

Štai naujieniškas Komunistinio lekšikono ir "logikos" pritaikymas pavergtai tautai pulti:

"Lietuvoje, kaip ir visoje Rytų Europoje, atgimsta fašizmo ar nacizmo hidra, kuri išsilaisvinus iš komunizmo replių, sudarytų rimtą pavojų Vakarų demokratijai. Iš to sektų loginė išvada, kad tie kraštai turi likti komunistinės valdžios, bent iki tokio laiko, kol ten pasireikš platesniu mas tu vakarietiškos demokratijos sąjūdžiai. Kol to nebus, tol negalima planuoti rimtesnės tautų išlaisvinimo politikos".

Šitokią štai aiškiai kairiųjų "liberalų" mintį vedamųjų serijos autorius "V. K." bando įdėti amerikiečio "politikos eksperto" galvon, jei šis imtų, gink Dieve!, ir paskaitytų AUŠ-

ROS Nr. 14 straipsnį, kuriame tie "politikos ekspertai" kaltinami pardavę Lietuvą ir kitas tautas komunistams. Tokia mintis, žinoma, gali ateiti tik prosovietinio "politikos eksperto" galvon.

Prisimintina, kad nei Naujienos nei jų "politikos ekspertai" tokių "vakarietiškos demokratijos sąjūdžių" sąlygos nestatė Vakarų kolonijas Afrikoje arčiau vietinių žmonių ir gentis, dažniausiai įstumiant į Marksistinių diktatorių glėbį.

Mes žinome kaip plačiai ir dažnai Kremliu marksistai naudoja "demokratijos" terminą, tačiau šie Naujienų vedamieji ir anuos viršija. Kalbant apie Ameriką pirmiausia pasakytina, kad ji nėra "demokratija" - minios daugumos valdžia, bet Respublika, kurioje turi valdyti ne žmonės, bet pagrindinis įstatymas - Konstitucija, kuri apsaugo ir mažumą pagrindines teises nuo "demokratinės" daugumos užgaidų. Tačiau ta politinės mafijos gauja, kuri, pagal Naujienas, "įsavinė Vakarų demokratijos idealus" ir kurie jau kelis dešimtmečius tvarko JAV politiką, ne tik laužo savo priesaiką ginti JAV Konstituciją, bet maitoja ją, užgrobda sau nekonstitucines - diktatorines teises, kaip ryškiausiai matė juos darant Panamos Kanalo atidavimo, Taivano išdavimo, ERA pratęsimo ir atvirkščios diskriminacijos atvejais. Tuomi jie griauja Respublikos pamatus ir ruošia Ameriką vergijai.

Jeigu kalbėti apie "demokratiją", kame daugumos balsas turi visuotinę galią, šie pasaulinės socialistinės diktatūros siekią internacionalistai bankininkai, monopolistai pramonininkai bei jiems pasidavę profesorai, žurnalistai ir politikieriai visai nesiskaito su "demokratinės" daugumos balsu: Panamos Kanalo atidavimas prieš daugumos valią; JAV iki nuogumo nuginklavo prieš daugumos valią; mokyklų vaikus autobussais mėto ir vėto prieš visų rasių

tėvų ir šiaip piliečių daugumos valią; plėšikus, žmogžudžius, prievartautojus veik be bausmės vėl į gatves paleidžia prieš daugumos valią. Ar tai šitokius antiamerikoniškus ir antidemokratinus "Vakarų demokratijų idealus" Naujienos gina nuo mūsų tautos pogrindžio ir išeivijos puolimų. Ar tai tokius "idealus" nori primesti laisvės siekiančiai lietuvių tautai, jau dabar paneigiant jai spaudos, žodžio ir laisvo apsisprendimo teisę?

Štai kokios sąlygos Sovietų kolonizacinėje imperijoje pavergtiems sta-
to Naujienos:

"... lietuvių tauta turi savo siekiams, kultūrai ir politiniui nusistatymui įrodyti, kad yra verta būti demokratinę tautų šeimoje".

Reiškia, jei neįtikis Naujienų redaktoriaus ir marksistinių žodynų, sofizmą ir "logiką" naudojančiam vedamuosius pasirašiusiam "V. K.", mūsų tauta pasmerkiama pasilikti Raudonojo Rojaus pragare. Ar esame kada matę ką nors šlykštesnio lietuviškoje (išskyrus, žinoma, bimbę) spaudoje?

Kokios "demokratijos" siekia Naujienų rašeivos? Apie tai jie prasitaria su pasigardžiuimu svarstydami "Jaltos sutarimą", pagal kurį Europoje turėjusios būti sukurtos "liaudies demokratijos, kurias sudarytų kairiosios partijos, kaip komunistai, socialistai ir liaudininkai". Reiškia šioje kairiųjų diktatūroje visiems kitiems atimamos teisės ir balsas. Štai jau ir "demokratija".

Kaip tik tokią pasaulinę diktatūrą kuria David Rockefeller'io vadovaujamas CFR klubas ir jo sukurta Trilateral Commission, kurios nariai daugumoje yra apsidėję JAV administracijos kėdes. Jie irgi tai vadina "demokratija". Tokios pat "demokratijos" visam pasauliui siekia ir kiti socialiniai didžiurčiai, tokie Leninio ir Stalino draugai, kaip Averell Harriman, Armond Hammer, kaip Kruščevs bičiulis Cyrus Eaton ir kita "kapitalistais" ir "demokratais" besivadinti grupė. Su tiek JAV mokesčių mokėtojų ir iš Sovietų darbo stovyklų vergų ašarų, prakaito ir kraujo pasidaryto pinigų (per biznį su Kremliu vergvaldžiais) jie neturi sunkumų įsigyti jiems lojančių šuniukų televizijų ir spaudoje. Deja, jie negali nupirkti Lietuvos pogrindžio spaudos žurnalistų.

V. B.

WASHINGTONE SVARSTOMA REZOLIUCIJA APIE LIETUVĄ

Atstovų Rūmų pakomisijoje Washingtone svarstoma kongresmano E. Derwinski (rep., Ill.) įnešta rezoliucija H. Con. Res. 147. Joje vyriausybės primenama, kad ji yra įsipareigojusi ginti žmonių ir tautų teises, kad ji nuolat palaiko Azijos ir Afrikos tautų norą turėti apsisprendimo laisvę; primenama, kad kongreso komitetas po nuodugnų tyrinėjimų rado, jog Lietuva, Latvija ir Estija yra neteisėtai prievartos kelių užgrobtos; pažymima, kad Pabaltijo tautos yra skirtingos savo kalba, kultūra ir tradicijomis nuo rusų tautos, kad jos teisėtai siekia nepriklausomybės. Todėl prašoma, kad JAV prezidentas įpareigotų 1980 m. Madrido konferencijoje JAV delegaciją siekti, kad būtų įgyvendinama tautų laisvo apsisprendimo teisė, suteikiant galimybę Lietuvai, Latvijai ir Estijai išreikšti savo valią laisvoje rinkimuose, atitraukus Sov. Sąjungos karines, politines, administracines jėgas, balsavimus pravedant Jungt. Tautų priežiūroje.

Skatinama JAV-bes Pabaltijo kraštų laisvės klausimą kelti radijo programose ir leidiniuose, stengtis laimėti kitų tautų palankumą Baltijos tautų laisvei. Pagaliau reikalaujama, kad JAV prezidentas perspėtų Sov. Sąjungą dėl jos įstatymo, kuriuo kilę iš Baltijos kraštų gyven tojai visi laikomi jos piliečiais.

Ši rezoliucija yra labai reikšminga Lietuvos reikalui. Svarbu, kad ji praieitų. Prašomi lietuviai telefonais, laiškais, telegramomis skatinti kongresmanus, kad jie šią rezoliuciją priimtų Kreiptis į savo valstijos kongresmanus, įjungiant savo siunčiamąje žinioje žodžius: "Please, vote for House Concurrent Resolution 147". Kongresmanų bendras adresas: House of Representatives, Washington, D. C. 20515.

Perspauddiname iš šios knygos dr. J. JAKŠTO apžvalginį straipsnį.

LIETUVIŲ TAUTOS PRAEITIS

VOLDEMARAS MOKSLININKAS IR POLITIKAS SAVUOSE RAŠTUOSE

Profesorius Augustinas Voldemaras. Raštai. 90 metų sukakčiai paminėti. Redagavo Morkus Šimkus. Išleido Lietuvos Atgimimo sąjūdis 1973. Spausdino M. Morkūno spaustuvė, Chicago. Kaina nepažymėta.

Skaitymas kokio veikalo, ypačiai žadančio didesnę dėmesį, yra dvasinis bendravimas su jo autoriumi. Iš veikalo skaitytojas susidaro nuomonę apie autoriaus išsimokslinimo laipsnį, jo kryptį, pasaulėžiūrą, būdą. Iš veikalo galima kartais atspėti ir autoriaus eitą gyvenimo kelią.

Lietuvos Atgimimo sąjūdžio nesenai išleistas didelis profesorius Augustinas Voldemaro raštų rinkinys be abejo primins kiekvienam skaitytojui jų autorių. Pirmiausia jį prisimins kaip didelį Lietuvos politiką, kurio vardas skambėjo per visą Nepriklausomybės laiką. Jo vardas net įsipynė į anas neužmirštas Lietuvos agonijos dienas, ir apie jį tylomis ir mįslingai plačiai kalbėta. Kiekvienam eiliniam lietuviui skaitytojui Voldemaro raštai pagyvins jo kaip politiko vaizdą. O jei skaitytojas bus mokslo mėgėjas ir su juo apsipažinęs, tai Voldemaro raštai atvers autoriaus jam ir mokslininko vaizdą. Ši apžvalga ir taikoma skaitytojams mokslo mylėtojams, stengiantiems paryškinti Voldemaro raštų mokslinę vertę. Nebus aplenkiami taip pat ir politinė raštų pusė. Atsižvelgiant į dvigubą raštų pobūdį, pasirinkta ir apžvalgos antraštė.

Išleisti Voldemaro raštai sudaro tulinį palaidų apybraižų, kritikų, recenzijų, kalbų ir kita, jungiamų tik bendro aptaiso (viršelio). Tad juos apžvelgiant, reikia kaip nors grupuoti. Jie grupuojami kiek galima pagal turinį, parašymo laiką ir aplinkybes. Pradedama nuo Voldemaro studentiško rašto.

Voldemaro studento raštai

Iš tamsaus Vilniaus krašto užkampio, kur lietuviybė buvo užgožta svetimų gajvalų, kilęs Voldemaras savo veržlumu ir gabumu, ir dar globėjo paremtas, įsigijo neįprastomis aplinkybėmis aukštesnio mokslo diplomą ir stojo į Petrapilio universitetą. Pasirinko savo studijoms pagrindiniu dalyku, kuriam turėjo ypatingų gabumų — klasiką. Tai sritis, kur jungiasi filologija su istorija. Abiem mokslams tiko jo gimta fenomenalinė atmintis ir nepaprastas gabumas kalboms. Jis panaudojo savo talentą pirmiausia stažiniams darbams ir su jais pasiekė Petrapilio universiteto docento laipsnį.

Voldemaras kopė akademinėje karjeroje į lietuvių bendruomenę ir palinkęs į kultūrinę veiklą. Jis įstojo į dr. J. Basanavičiaus 1906 įsteigtą Lietuvių mokslo draugiją ir dalyvaudavo jos suvažiavimuose. Nesvetima jam buvo ir lietuviška politika, nuo pat pradžios prisiliejus prie vidurinės viltininkų srovės. Dalyvavimo tautinėje veikloje metais liko ir Voldemaro pirmieji raštai iš studentavimo laikų. Nuo jų ir pradėsiame jo paskelbtų raštų apžvalgą.

Pirmas studentiškas Voldemaro politinio turinio raštas pažymėtas antrašte: „Keletas žodžių apie lietuvišką socializmą“ (1907). Straipsnis gali būti pavadintas socializmu, ar, geriau, lietuviškos socialdemokratijos kritika. Turint galvoje jo parašymo laiką — po praėjusios 1905 revoliucijos, galima su geru pagrindu manyti, kad jis parašytas jos poveikyje. Juk 1905 revoliucija buvo perdem socialistinė, vesta socializmo šūkiu, ir jos vadovai — socialistai. Jų vardas iškraipytos formos „cicilikai“, ar, cicilistai“ prigijo Lietuvoje ir laikėsi iki paskutinių laikų. Bendras visos Rusijos imperijos socializmas mišo Lietuvoje su tautiniu sąjūdžiu, prasidėjusiu nuo „Aušros“ laikų. Ne kas kitas, kaip mokslus einanti jaunuomenė atnešė socializmą į Lietuvą ir jį įjungė į tautinį sąjūdį, kaip Voldemaras taikliai pastebėjo: „Susipažino su juo ir atnešė jį pas mus mokslą einančioji jaunuomenė. Ji negalėjo neužsikrėsti socializmo idėjomis, nes rusų aukštesnėse mokyklose kas buvo jautresnio, geresnio, doresnio buvo socialistiška. Be to, daug panašumo buvo tarp socializmo būties ir mūsų tautos atgijimo“ (3 p.). Voldemaras studentas rašė šį straipsnį vartėsis tarp studentų socialistų lietuvių ir nelietuvių. Būdamas labai imlaus proto, jis, žinoma, domėjosi ir socializmo teorija ir jos kūrėjo K. Markso mokslu. Tai aiškiai rodo jo straipsnis. Tačiau nei Markso mokslas, nei draugai socialistai nežavėjo Voldemaro. Jis kritikavo socializmą, tardamas jį esant nepritaikomą Lietuvos visuomeninėms-ekonominėms sąlygoms. Jis priekaištavo mūsų pirmiems socialdemokratams lenkiškumą, sušukdamas: „Ir prašneko lietuvių socialdemokratija į juos (darbininkus — J.J.) lenkiškai“ (5 p.). Jis argumentuotai kritikavo nerimtą antikuniginę socialdemokratų propagandą.

(Bus daugiau)

Visi kviečiami įsigyti PROF. A. VOLDEMARO RAŠTUS, kurių kaina sumažinta iš 15 dol. - į 10 dol., kietais viršeliais, plačios apimties raštų rinkinys.

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Vyr. Valdyba. Iš kairės: Kasperas Radvila - 1-mas pirm. pav., Marijus Blynas - pirmininkas, Valerijonas Šimkus - pirmininko pav. ir Laisvosios Lietuvos įgaliojtas leidėjas, Stefania Kaulėnienė - 2-ras pirm. pav., Jonas Skavičius - išdinininkas ir Vytautas Jokūbaitis - gen. sekretorius.

Nuotrauka L. Tamošaičio

A. a. kun. Karolis Garuckas, S.J.

KARIAI IR SAUGUMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

xono. Yra duomenų, kaip kurių stebėtojų nurodymų, kad dar liepos mėn. Valstybės Departamentas paneigė so vietų kariuomenės buvimą Kuboje. 1979. VII. 27 d. Valst. sekr. Cyrus Vance pranešė raštu Floridos senatoriui Stone, kad per paskutinius kelerius metus sovietų jėgos buvo nepasikeitę. Šiuo metu yra aišku, kad Kuboje tokių pasikeitimų yra. Ne vienas senatorius šia proga pakaltina dabartinę vyriausybę už žvalgybos organizacijos (CIA) nusilpinimą iki tokio laipsnio, kad ji jau nežino ir kas dedasi Kuboje. Yra viešai padarytas Vienoje pareiškimas, kad Maskva ir Washingtonas vengs pavojingų krizių. Kubos krizė ir yra pavojinga. Toks Maskvos ir Washingtono pareiškimas neseniai buvo padarytas Vienos viršūnių konferencijoje.

ŠIĄ KOVĄ PRA LAIMĖJUS

Sen. Berry Goldwateris pareiškė, kad jo nuomone, Maskva išbandė prezidento Carterio valią ir pasiryžimą. Rusai bandė kiekvieną JAV prezidentą nuo Eisenhowerio. Ir jei šį bandymą Carteris pralaimės, nėra jokios abejonės, kad greičiausiai atsirastų daugiau panašių bandymų kitose pasaulio dalyse, tvirtino sen. Goldwateris. Dabar senatoriai jau klausia: "Jei mum truko 10 metų sužinoti, kad rusai laiko karių brigadą Kuboje, kaip mūsų žvalgyba sugebės išaiškinti ar rusai laikosi ir laikysis SALT II sutarties?". Iš Kuboje esančių slapty lėktuvais žvalgybų bazių Maskva žino Amerikos komunikacijas, foto kameromis nufotografuoja visas vietas, o ką Amerika gali dabar sužinoti apie Maskvos slaptus darbus, kai Iranas uždarė sekimo punktus, o iš Turkijos negali skraidyti U-2 žvalgybos lėktuvai.

Palestiniečių Autonomijos Klausimas

AMERIKOS ŽYDŲ IR IZRAELIO SMERKIAMAS JAV SPAUDIMAS

Amerikos žydų ir Izraelio nepasitenkinimą su JAV vyriausybe sukėlė

palestiniečių klausimas. Carteris ir jo administracija atsargiai spaudžia Izraelį, kad pagreitintų palestiniečių autonomijos sprendimą. Amerikos reikalavimai, žydų teigimu, yra Palestinos valstybės įsteigimas. Amerikos žydams ir Izraeliui tai nepatinka, spaudoje pasipylė žydų protestai kaltinant prez. Carterį, kam jis sulygino palestiniečių kovą dėl savo teisių su Amerikos juodžių kova dėl civilinių teisių. Izraelio vidaus reikalų ministeris Burg, grįžęs iš pasitarimų Aleksandrijoje su Egipto ir Amerikos atstovais, pareiškė, kad ten jautėsi patekęs į minų laukus. Pasitarimuose pasirodė, kad ir Amerika yra lygiu pasitarimų partneriu ir savo reikalavimais pralenkė Egiptą.

IZRAELIO KABINETO POSĖDIS

1979 m. VIII. 5 d. Izraelio kabinetas posėdžiavo 6 val. Chicago Tribune dienraščio komentatorius Johathan Broder paskelbė, kad Izraelio ministerių kabinetas vieningai nutarė ir pavedė Izraelio ambasadoriui Washingtono Ephraim Evron pranešti JAV vyriausybei, kad jokie derybos, pasitarimai su palestiniečiais Izraelis neis ir ateityje su "žmogždžiais PLO" jokių reikalų neturės. Amerika ir Egiptas susitarė išspręsti palestiniečių problemą ne vėliau kaip iki spalio mėn. pabaigos. Vargu ar Amerika atsilauks prieš žydijos spaudimą?

AMERIKOS PASITARIMAI SU PALESTINIEČIAIS

UPI žinių agentūros pranešimą iš Beiruto VIII. 5 d. paskelbė Sunday Sun-Times dienraštis. Ten rašoma, kad Illinois kongresmanas Paul Findley ir Palestinos laisvinimo organizacijos atstovas prie Jungtinių Tautų suėjo į sąlytį ir susitarė greitai susitikti Beirute su PLO vadovu Arafatu. Kitas Beiruto laikraštis "An Ha-nar" parašė, kad Yasis Arafato laišką kongresmanui Findley įteikė neoficialus stebėtojas Jungt. Tautose. Laiško turinys nežinomas, tik spėjama, kad palestiniečių ir kongresmano Findley dialogas suksis 1967 m. Saugumo Tarybos priimtos rezoliucijos 242 rėmuose. Kad pasitarimai tarp Amerikos ir palestiniečių yra pradėti patvirtino ir Palestinos Laisvinimo Organizacijos vykdomosios tarybos narys Talal Naji. Jordane jis pareiškė, kad PLO pradėjo netiesiogines derybas per Vakarų Europos tarpininkus su Amerika. Kas tie tarpininkai - nepasako. Tokias derybas tuojaus pasmerkė Izraelis, prileisdamas, kad JAV vyriausybė prisibijo naftos arabų valstybių santažos.

SAUDI ARABIJOS SPAUDIMAS

New York Times paskelbė, kad Sau

di Arabija ir kitos arabų valstybės duodančios alyvą Amerikai, daro spaudimą JAV vyriausybei ir palestiniečiams skubiai ieškoti kelių Palestinos problemų išsprendimui. Yra žinoma, kad Amerika reikalauja iš PLO kad pripažintų žydams teisę turėti savo valstybę, kurią ji dabar turi. Tai turi ryšį su Jungtinių Tautų rezoliucija 242, kuri ragina Vidurinių Rytų žmones gyventi taikoje "saugiose ir pripažintose sienose". Taip pat rezoliucija reikalauja, kad Izraelis pasitrauktų iš 1967 metų kare okupuotų žemių. Nors palestiniečiai yra susiskaldę į gausybę grupių, bet visi sutaria ir pasisako už Palestinos valstybę, bet tokių reikalavimų atmetę Izraelis, siūlydamas tik autonomiją. Amerika, stovėdama vidury tarp žydų ir arabų, palaiko plačios autonomijos teises ir teisę palestiniečiams sugrįžti į savo buvusias žemes.

ALYVOS GINKLAS KEIČIA AMERIKOS PAŽADUS

Dienraščio "New Republic" redaktorius Morton Kondracke savo vedamajame, užvardintame "Ko Saudi Arabija nori už savo alyvą" rašo, kad Saudi Arabijos padidėjimas alyvos iki 1 milijono statynių per dieną, kurį sunaudoja Amerika, yra tas ginklas, kuris pradėjo keisti Amerikos politiką ir jos duotus pažadus Izraeliui palestiniečių problemos sprendime. Padidintos alyvos spaudimu ir siekia Saudi Arabija ir kitos arabų naftos valstybės išgauti palestiniečiams palankią rezoliuciją, kai bus atnaujinti J. T. debatai Palestinos problemų k-

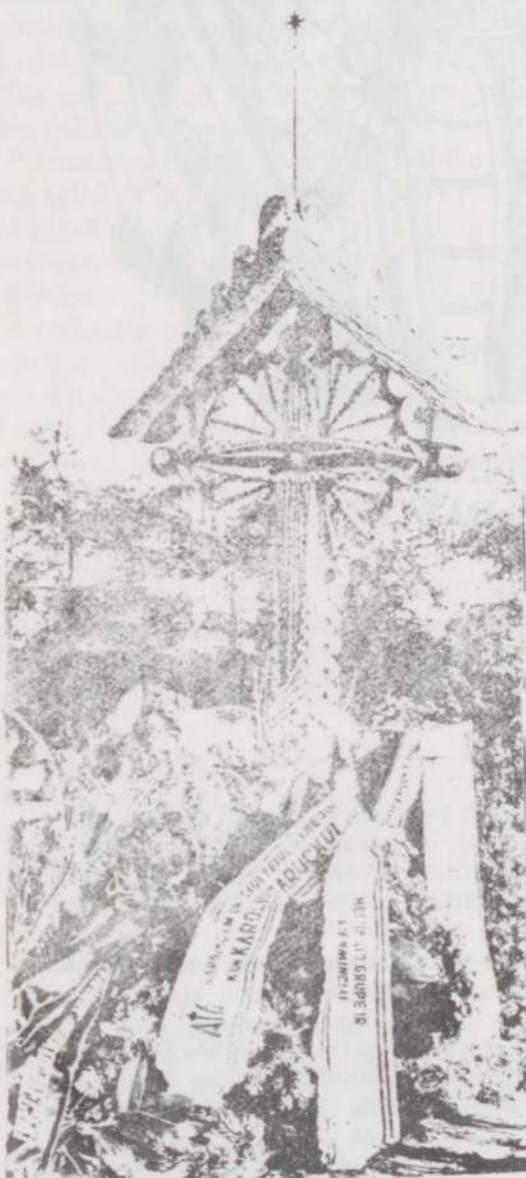
lausimais. Jau ir dabar pasitarimuose tarp Izraelio, Egipto ir Amerikos delegacijų palestiniečių reikalui Amerika laikosi ne tarpininko vaidmens, kuris jai priklauso, bet naudojasi lygiomis teisėmis, kaip Izraelis ir Egiptas. Izraelis ir pasaulio žydai turėtų rimtai reaguoti, kad prasidėjus debatams Palestinos problemom, kai Kuwaite delegacija pasiūlys papildyti rezoliuciją 242, nepraieitų arba būtų atmeta, rašo korespondentas.

PALESTINIEČIŲ REIKALAI KOMPLIKUOJASI

Už pasikalbėjimą su palestiniečių išlaisvinimo (PLO) atstovais Amerikos ambasadorius Jungt. Tautose A. Young buvo priverstas pasitraukti iš pareigų. Nors ambasadoriui Young ir pavyko palestiniečių reikalą J. Tautose atidėti, bet padėtis nepasikeitė. Žydų ir juodžių žmonių tarpe, ypač vadovų, kaip kun. Jackson, burmistro Hecker (Gary, Ind.) ir kitų reikalai nesutvarkyti. Pasitraukęs ambasadorius Young važinėja vizituoti Afriką ir Vid. Rytus ir ten tą reikalą kels ir plės.

Kalėjimo prižiūrėtojas klausia kalinio:

- Ar nebeturi giminių ar pažįstamų, kad niekas pas patį nesilanko?
- Deja, - atsako kalinys, - visi pamirėti randasi šioje kalėjime.

A & L INSURANCE AGENCY

4645 South Ashland Avenue - Chicago, Illinois 60609
Real Estate - Mortgage Loans - Income Taxes
Turime gyvybės draudimus nerūkantiems pigesėmis kainomis, ligoninių, neįtraukiamą pajamų, automobilių vairuotojams nuo 16 iki 80 metų, nuo gaisrų ir visus kitus draudimus.
Notariatas

ALEKSAS LAURAITIS, Sgvininkas

DURYS - LANGAI
Įvairių spalvų ir kainų. Geležies turėkliai ir "aluminum siding". Naujausi balto emalio ir "Stainless steel" žieminiai langai.
ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters)
TVOROS -
- STOGELIAI
Įvairių medžiagų ir spalvų.
KOSTAS BUTKUS
Telefonas: PR 8-2781

BALZEKAS MOTOR SALES
CHRYSLER
Plymouth
Since 1933
CHICAGO'S OLDEST CHRYSLER-PLYMOUTH DEALER
4030 South Archer Avenue
Chicago, Ill.
PHONE: 847-1515

Firestone
padangos su neribota garantija iki susidevėjimo. Ratlankiai (Wheels). Taip pat atliekamas ratų reguliavimas ir balansavimas (wheel alignment & balancing). Stabdžiai (brake service), motoro reguliavimas (tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas ir kiti pataisymai.
2423 West 59th Street - Chicago, Illinois
Valandos: kasdiena 7 val. ryto iki 7 val. vakaro, šeštadieniais 7 val. ryto iki 3 val. p.p. Sekmadieniais uždaryta.
Savininkas: MIKAS ČESAS

ADVOKATAS
Gintaras ČEPĖNAS
2649 W. 63rd St. Chicago
Illinois, 60629, tel. (312) 776-5162
Darbo val. 9 a. m. - 6 p. m.
Šeštadieniais - 9 a. m. - 12 p. m.
Kitu laiku pagal susitarimą.

DR. PAUL V. DARGIS
GYDYTOJAS - CHIRURGAS
Westchester Community Klinikos
Medicinos Direktorius
1938 South Main Street
Westchester, Illinois
Valandos: 3 - 9 darbo dienomis ir kas antrą šeštadienį 8 - 3 val.
TEL.: 562-2727 IR 562-2728

TVERAS JEWELRY
REGISTRUOTAS LAIKRODININKAS
DEIMANTAI, ŽIEDAI, LAIKRODŽIAI
IR KITOS BRANGENYBĖS
2646 West 69th Street
Chicago, IL 60629
Tel.: RE 7-1941

BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
2443 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telephone: PR 8-0833 or PR 8-2424
Gene and Barbara Drish
FLOWERS ARE ALWAYS IN GOOD TASTE!

MAZEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. WESTERN AVE., Chicago, Ill. 60636
Tel. REpublic 7-8600
9837 So. Kedzie Ave., Evergreen Park, Ill.
Tel. 422-2000

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
2533 WEST 71ST STREET - CHICAGO, GR 6-2345/46
----- Aikštė Automobiliams Statyti -----

LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ DRAUGIJOS NARIAI
PETRAS BIELIŪNAS
4348 South California Avenue LA 3-3572
GEORGE F. RUDMINAS
3319 South Lituania Avenue YA 7-1138/39
STEPONAS C. LACK ir Sūnūs
2424 West 69th Street RE 7-1213
2314 West 23rd Place VI 7-6672
11028 Southwest Highway - Palos Hills 974-4410
P. J. RIDIKAS
3354 South Halsted Street YA 7-1911
PHILLIPS - LABANAUSKAS
3307 South Lituania Avenue YA 7-3401
BUTKUS - VASAITIS
1446 South 50th Avenue - Cicero OL 2-1003

ŠEŠIOS DIENOS KAUTINIŲ BE POILSIO

(Papildomai)

Tos pasitraukiančios priešo grupės nepersekiojom. Sugaišom gal geras dvi valandas, pasitraukėm atgal. Apie pietus, nuo Garliavos krypties, pasirodė pirmieji vokiečių daliniai ir užėmė svarbesnes kryžkeles išstatydami patrulius. Taip pat užėmė buv. karo aviacijos tarnybų kuopos patalpas ir buvusią, mano karo tarnybos mėgiamą, šarvuotųjų rinktinės rajoną. Mūsų partizanų ginkluotų judėsių nestabdė, netrukėdė. Užteko, kad turi ženklą ant rankovės ir pasakai reikia la kur eini. Aš prisistačiau artimiausiam postui prie mūsų aviacijos dirbtuvių, kuris nuvedė prie pėstininkų oberleitenanto. Supažindinau su padėtimi, kad dar kelios valandos prieš mums nepavyko sulaikyti keliasdešimt priešų karių ir jie tebesislaps-to čia pat krantų šlaituose laukdami nakties. Aptarėm padėtį, kad reikia pagreitinti surinkti kritusius žmones ir užkasti negyvus gyvulius. Prie kelių buvo nušautų keletas arklių iš priešų artilerijos. Dėl belaisvių naudo jimo surinkti kūnus, patarė laikytis toliau nuo pagrindinių judėjimų, kad išvengus nesusipratimų. Man einant atgal, pravažiuojantis volksvagenas su inžinerijos karininkais, mane sustabdė. Vienas iš jų kalbėjo laužtai lietuviškai. Rankose laikydamas A. Panemunės Nemuno tilto planą kopijas, darytas mūsų susisiekimo ministerijos, tiesiai paklausė - "Kas yra "anga šviesoje" " ? Teko aiškinti lietuviškus statybos terminus. Jis suminėjo, kad pionierių daliniai jau baigė sutaisyti Virbalio-Kauno geležinkelio sugadinimus ir pritaikė geležinkelį Vakarų Europos bėgiams, nes rusų bėgiai yra pora colių platesni nei Amerikos ar Europos.

Vakaro pradėjom pirmą bendrą kapą. Mūsų krite partizanai, kurių neatsiėmė giminės, buvo perkelti per Nemuną į Kauno kapines laidoti mies to lėšomis. Kas tvarkė šią operaciją, neprisimenu. Asmeniškai buvau per daug užimtas kautynių eigomis-jų tvarkymu. Su išdidumu prisimenu kovos narsą mūsų tuolaikiniam jaunime. Per keturias, penkias dienas išmoko daugiau pirmųjų linijų pėstininkų kario veiksmų, nei karo mokykla galėjo duoti per du metus. Tose pavojingose sąlygose mūsų nuostoliai sustojo. Neturėjom net ir sunkiau sužeistų.

Ligoninė tebeturėjom keletą sveikstančių rusų karių. Perduoti vokiečiams, neišgydžius, nenorėjom, nes pamatėm, kad jie nežmoniškai veda karą. Kiek žinau vienas iš sužeistų rusų liko ūkio mokykloje visam laikui, kaip darbininkas. Ten pat karo metu dirbo ir daugiau vyrų tik keletą sakinį mokančių lietuviškai, bet gerai kalbančių rusiškai per visą vokiečių laikotarpį.

Mūsų, partizanų, rajonas susiaurėjo. Mums teliko Aukštoji Freda ir Bo

tanikos sodas. Temstant, visi judėjimai turėjo sustoti. Nuėmėm bet kokius nakties patrulius, slapukus. Pali kom tik pastatų sargybas. Naktis į šeštadienį gal buvo antra neramumu. Ant vokiečių postų pataikydavo rusų karių grupelės ir šaudymas ėjo gana dažnai ir intensyviai.

Grįžtant mūsų nuostolius aptarti, reikia sakyti, kad kritusių būtų per pus mažiau, jei partizanai būtų turėję pamos pagalbos žinias ir sunkiau sužeisti galėtų nerviškai išsilaikyti - nepersigąsti. Turėjo du žuvusius, atrodė, buvo paimti į rusų belaisvę, nes rankos surištos ir durtuvų smūgiais iš nugaros ir kaklą užmušti. Visa įvykių grandinė sukosi taip greit, kad nebuvo laiko ką nors "geriau" padaryti. Reikėjo tik suspėti sukurti įvykius kokie ateidavo. Nespėjus vienam spaune užbaigti mūšio, jau kitam krašte yra kas nors baisaus. Vieną ką mes turėjome, tai, kad žinojom gerai vietovę. Mes ir netikėtai užklupti tuojuo perimdavome iniciatyvą į savo rankas. Todėl priešų kritusių santykis su mūsų buvo maždaug aštuoni prieš vieno. Mes nesijautėm, kad perbrangiai užmokam jaunom gyvybėm, bandydami atgauti Lietuvai Laisvę.

Vėliau teko būti garbės pareigose karo nukentėjusių skyriuje prie vadinamo Generalinio Tarėjo. Ten, per dvi karo pradžios savaites, buvo suregistruota kautynių apytostovose Lietuvos žemėse kovojusių ir žuvusių skaičius 3,628 žmonės, abiejų lyčių, senų ir jaunų. Nustojusių sveikatos arba palikusių mažus vaikus šelpiamų skaičius svyravo apie 370 šeimų ir asmenų. Šalpai pinigų davė vokiečių Krašto apsaugos ministerija per Lietuvos Karo Invalidų sąjungą.

Birželio 28 d. vokiečiai iškabino ant kryžkelių ir stulpų užrašus vokiečių ir laužta lietuvių kalba, kad: "visi asmenys sulaikyti su ginklais bus šaudomi vietoje; asmenys, kurie slepija rusų karių - šaudomi vietoje; pasisavinę rusų kariuomenės turtą - šaudomi vietoje; plėšikai - šaudomi vietoje. Reikėjo taikytis prie naujų reikalavimų. Mūsų turimus naujus belaisvius vokiečiai perėmė ir išsivedė. Partizanai mobilizavo vietinius vyrus pagelbėti surinkti kritusius kūnus. Darbas ėjo visą dieną.

Ginklų perteklius buvo kraunamas didžiojoje mokyklos salėje. Pririnkta gerai kuopai šautuvų, šalmų ir kitokios medžiagos. Šaudmenis partizanai nešėsi kur kas galėjo. Kišeninius ginklus išslapstė, nes vokiečių kariai sutikę mūsų vyrus su šautuvais ir pistoletais ar revolveriais - pistoletus pasisavindavo, atimdavo. Taip pat kavalerijos ir šarvuotųjų tipo šautuvai pradėjo nykti, mūsų vyrai juos išsinešiojo į namus.

ŽALGIRIO KAUTYNĖS 1410 METAIS

Apie vidurdienei vietos komendantas, koks tai praeinančio dalinio kapitonas pasiūkė ir pasakė, kad ginkluoti vyrai be jo žinios nesirodytų vokiečių patruliuojamam rajone. Teko su tuo sutikti. Aiškiai matėsi, kad vokiečiai nepakę ginkluotų lietuvių vienetų nei jų vadovybėje. Vokiečių kariuomenė Lietuvos žemę laikė kaip užimtą prieš kraštą, matomai nebuvo supažindinti nei su politine, nei etnine krašto sudėtimi. Todėl koks nors vokietu kas nuo Reino, peržengęs Prūsų sieną, jautėsi esąs Rusijoje ir elgėsi taip kvailai, kad po kelių dienų matėm ko vokiečiai siekia. Tarėmės ką darysim su mūsų ginklais. Buvo peržiūrėtas mokyklos patalpų pastogės aukštas, nuspręsta atmūrinti kambarį uždara siena ir ten sukrauti ginklus "juodai dienai". Deja nesuradom nei medžiagos, nei mūrininkų, o partizanų nuoginklavimas artėjo. Vokiečiai pirmomis karo dienomis nekviėt į kovą su rytų priešais, nors jie buvo patenkinti, kad mes padėdam likviduoti sumuštas divizijas ir sutaupom vokiečių karą. Apsvaigę išdidumu dėl laimėtų mūšių, atmetė mūsų paslaugas ir prirašė visokių "befelių": priglausei belaisvių, ar priglausei žydų - tave sušaudys. Tokių įvykių buvo pirmomis karo dienomis ir visi bijojo. Šeštadienis praėjo be žymesnių karo veiksmų. Naktis į sekmadienį mane pažadino su pranešimu, kad grupė atlikusių karių išbrovė į mokyklos prižiūrėtojo butą ir reikalauja maisto. Apklausiū jau prižiūrėtoją žmoną, kur ir kiek jų yra, ar su ginklais? Du karius ji palikusi virtuvėje: vienas su automatu ir tarba, kitas tik su tarba, didelio ginklo neturįs. Paliko sėdinčius ant lovos už stalo. Kieme prie medžių mačiusi daugiau, kiek - nežino. Prižiūrėtojo virtuvė turėjo duris į bendrabučio ilgą koridorį. Durs esą neužrakintos. Apsisprendžiau sulaikyti ginkluotus karius. Imu automatą. Mokyklos ginkluotą sargybinių prašau sekti mane. Įlipam į koridorių per langą. Kad nesukėlus peranksti aliarmo, nusiaunabatus. Slenkam tamsioje prie durų į virtuvę. Kiekvienas grindų sugirgždėjimas gali pakeisti netikėtumo pirmę

nybę, gal ir kainuotų gyvybe. Visai prie durų glaudžiuosi prie sienos, atsargiai pasuku rankeną ir, spyręs duris, šoku šoniu šalia karių sušukdamas: "nekrutėt". Jie pakluso. "Lėtai kelt rankas"- vykdė. Sargybinis paima automatą nuo kelių vyrų, nukabinaduo maišius. "Nuleisti rankas": Galit valgyti atneštą sausą duoną su pienu". Duonmaišyje radome tris rusų gamybos ginamąsias granatas su detonatoriais. Kariai sakė, kad norėję

pasiduoti į belaisvę, bet matę kaip vokiečiai sušaudė jų draugus, kurie pasidavė.

Birželio 29 d., sekmadienis. Atšventėm pirmą ramią dieną po įtempimų išgyvenimų. Visi, Sodninkystės mokyklos valgykloje, prie stalų lėtai peržvelgdami tuos įvykius, kurie tiek daug pakeitė mūsų asmenis ir išpaudė žodį, kad Laisvė tik Tautos sūnų ir dukrų krauju perkama. A. R. (Pabaiga)

LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS TREMTYJE DALINIŲ ATSTOVŲ SUVAŽIAVIME PRIIMTOS

REZOLIUCIJOS

1. LIETUVOS LAISVĖS REIKALU. Lietuvių tautos išlaisvinimo ir nepriklausomybės atstatymo Lietuvos valstybės darbe ir kovoje Šaulių Sąjunga remia Lietuvos diplomatinę tarnybą ir kovai už Lietuvos išlaisvinimą vadovaujančias institucijas. Sąjungos nariai įpareigojami darbu ir aukomis prisidėti prie už Lietuvos išlaisvinimą vadovaujančių institucijų vykdomų uždavinių.
2. LIETUVOS IŠLAIKYMO REIKALU. Ne savo tautos žemėje gyvenančiai tautos daliai išlikti tautiniai gyvais yra sunkus, bet būtinas uždavinys. Suvažiavimas sąjungos narius skatina įsipareigoti: išlaikyti gyvą lietuvių kalbą, papročius, tautines ir religines tradicijas, remti ir skaityti lietuvių spaudą, skatinti jaunimą kurti lietuviškas šeimas, padėti išlaikyti lietuviškas mokyklas, lituanistinius kursus ir rūpintis, kad lietuvių vaikų lankytų, remtų lietuvių kultūrinius pasireiškimus ir dalyvauti renginiuose, prisidėti prie lietuvių švietimą ir kultūrą remiančių fondų ir apamai remti ir dalyvauti lietuvių tautinėje veikloje, kurią pasireiškia mūsų tautinis gyvenimas.
3. KALINIŲ IŠLAISVINIMO REIKALU. Sovietinės Rusijos okupuotoje Lietuvoje kovojantieji už tautos ir re-

liginę laisvę ir esmines žmogaus teises uždaro mi į koncentracijos stovyklas, kalėjimus ir psichiatrines ligonines. Laisvajame pasaulyje gyvenančių pastangos jiems išlaisvinti yra didelė parama. Suvažiavimas įpareigoja sąjungos vadovybę ir narius, pagal vadovaujančių veiksmų nurodymus, aktyviai dalyvauti kalinių išlaisvinimo akcijoje.

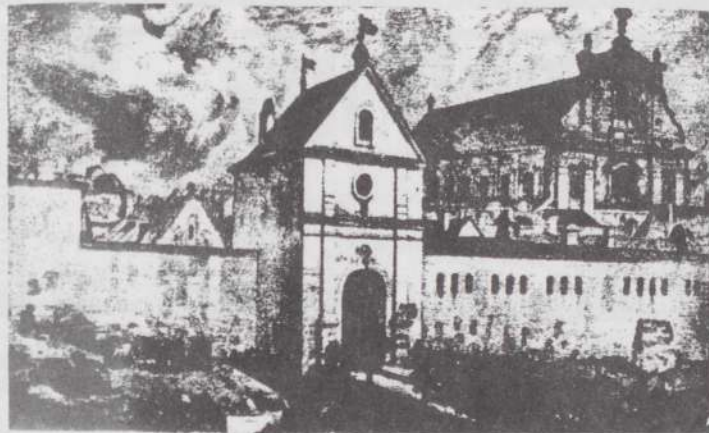
4. BENDRAVIME SU PAVERTU KRAŠTU REIKALU. Ryšiai su okupuotoje Lietuvoje gyvenančiais yra būtini ir neišvengiami. Bet reikia įsidėmėti, kad okupantas tuos ryšius stengiasi panaudoti savo kėslams ir siekiams. Todėl, palaikant ryšius su artimaisiais gyvenančiais okupuotoje Lietuvoje, reikia naudotis sveika šauliška nuovoka, kad nepadėti okupantui, nepakenkti artimiesiems ir kovai už Lietuvos išlaisvinimą. Bendravimo su kraštu reikalu suvažiavimas Sąjungos narius įpareigoja, laikytis vadovaujančių laisvinimo darbui nurodymų ar Sąjungos centro valdybos patvarkymų. Suvažiavimas griežtai pasisako prieš studentų siuntimą į okupuotoje Lietuvoje rengiamus tariamus lituanistinius kursus ir taip pat prieš propagandinius reiškinius laisvajame pasaulyje išreikštus filmomis ar koncertais.

Lietuvos senovės liekanos Vilniuje

Marijus BLYNAS

3

Būtų gražu, jei per stebuklą atsirastų koks patriotas-mece nats, kuris domisi Lietuvos senovės paminklais ir kuriam mūsų praeities neiškreiptas, teisingas aprašymas turi vertę... Šiais 1979 metais Lietuvoje išleistoji knygelė apie Vilniaus gynybinę sieną (autorai: Irena Jučėnienė ir Vytautas Levandauskas) yra ypač įdomi bei vertinga tuo, kad joje duoti patiksliausieji tyrinėjimų duomenys ir vaizdai. Labai charakteringa

Trakų vartai. Archit. J. Kamarauskas, 1898 m.

yra, kad pateiktame saraše, kuriame paminėti veik visi Vilniaus gynybinę sieną liečią šaltiniai, visai net neužsimenama kad jau 1952 metais L. Žytkowicziaus studijos "Zburzenie Murów Obronnych Wilna" (1933) vertimas buvo atspausdintas "Dirvoje" - Clevelande ir 1974 metais Laisvoje Lietuvoje į Normaliai, mano manymu, rašant apie L. Žytkowicziaus studiją tas turėtų būti paminėta, tuo labiau, kad tai buvo pirmas išsamus rašinys lietuvių kalba apie Vilniaus miesto gyny

Saudymo angos planas

ir

Gynybinės sienos pjūvis. Sudarė B. Krūminis, 1959 m.

Gynybinės sienos pjūvis. Sudarė B. Krūminis, 1959 m.

binę sieną. ("Dirva", 1952m. "Ginamųjų Vilniaus Miesto Sienų Nugriovimas").

Sovietinėmis sąlygomis, kur viskas yra klastojama, toks mažas faktų išleidimas" savaime aišku yra "normalus" dalykas. Tą jie nuolat praktikuoja, kad ir pavyzdžiui aprašant Lietuvos miesto Gardino istoriją (dabar sovietų atiduoto gudams, laužant 1920 m. Lietuvos - Sovietų Rusijos Taikos Sutarties nustatytas sienas). Sovietai rašydami apie Gardiną vengia paminėti, jog tai istorinis Lietuvos miestas. Okupuotoje Lietuvoje jie net verčia lietuvius nevertoti lietuviško Gardino... Jie primeta lietuviams "Grodno" pavadinimą ("grodnas").

Šio rašinio pagrindinis tikslas yra noras suteikti lietuviškai išeivijos visuomenei paskutinius Vilniaus miesto gynybinės sienos tyrinėjimų duomenis. Kaip iš buvusių L. L. aprašymų apie Lietuvos senovės paminklus matėme, didelė dalis liko sunaikinta. Toks liūdnas likimas ištiko beveik visą Vilniaus gynybinę sieną, pastatytą laike 1503 - 1522 metų. Ją išgriovė rusiškų caro valdininkų gobšumas, nes joje jie atrado didelį pasipelnymo šaltinį... Kartu su įdomia gynybine siena buvo nugriauti visi dar tuomet išlikę bokštai ir vartų bokštai: Bernardinų, Spaso, Subačiaus, Rudnikų, Trakų, Totorių, Vilniaus. Visi jie buvo įdomūs savo senoviniu, architektūriniu pobūdžiu. Tuo metu, apie 1800 metus, jie dar tebebuvo visai neblogame stovyje, ką aiškiai parodo P. Smuglevičiaus akvarelės. Tikrai vieninteliai Auš

ros Vartai išsilaikė iki mūsų laikų (juos dar vadino Medininkų Aštriaisiais ir net Vokiečių vartais).

Prie Aušros Vartų, kartu su jais išliko dalis gynybinės sienos, nes ji supo Karmelitų ir Šv. Dvasios vienuolynus ir dėl to nebuvo nugriauti. Nei lenkų okupacijos laikais, nei Lietuvai atgavus Vilnių 1939 metais niekas rimčiau Vilniaus gynybinės sienos netyrinėjo. Lietuviai neturėjo tam nei laiko, nes 1940 metais Lietuvą okupavo Sovietai...

Tikrai apie 1959 metus, praėjus Stalino terorui, lietuviai pradėjo tyrinėti Vilniaus miesto sieną ir ieškoti jos liekanų. Atvira sakant, visų nustebimui, atrasta daugiau nei miesto gynybinės sienos likučių, nei kad tikėtasi. Be jau žinomų sienos liekanų prie Aušros (Medininkų) Vartų ir - kaip teisingai spėta - prie Aušros kino teatro, užtikta dar viena eilė bręžiančių gynybinės sienos ilgesnių bei trumpesnių liekanų.

Šaudymo angos gynybinės sienos atkarpoje Pylimo g-vėje.

(Bus daugiau)

Lietuvos Vyčių centro valdyba 1979-80 metams išrinkta 66-tame seime, Chicagoje. Iš kairės sėdi: Stanley Vaitkus-3 vicepirm., John Adomėnas-2 vicepirm., Susan Bumila-1 vicepirm., Philip Skabeikis-pirmininkas, kun. A. Jurgelaitis-dvasios vadovas ir kun. P. Pugetvičius-Lietuvių reikalų kom. pirmininkas; stovi: Loretta Stukas-"Vyčio" redaktorė, Irena Sankus-viešųjų reikalų pirm., Joseph White-patikėtinis, Helen Shields-patikėtinė, Teresa Trainis-išdėdinkė, Anna Klizas Wargo-sekretorė, Ann Marie Kassel-finanų sekretorė ir Faustas Strolia - lietuvių kalbos reikalų vadovas. Nuotrauka Jean Junulos

TAUTOS PRAEITIN BESIŽVALGANT

E. APULSKAITĖ

Atrodytų kiekvienas istorijos mėgėjas, ypač besidomįs lietuvių tautos istorija, turėjo būti užintriguotas peizažais metais Dirvoje paskelbtais Jūratės Statkutės de Rosales straipsniais "Rugsėjo 8 Dienos Mintys". Juose sužinojome apie autorės sensacinę atradimą senos kronikos, iš kurios būtų galima patirti gilion senovės siekiančių mūsų tautos istorijos įvykių. Jeigu jos atradimas teisingai supras, tai turėtų sukelti daug džiaugsmo kitų mūsų istorikų tarpe, ir bent jau sukelti sąlyginio susidomėjimo dar prieš jos žadėtą knygos pasirodymą. Vienok teko nusivilti susidūrus su visiškai tyla ir to atradimo net žinios ignoravimu.

Česlovo Gedgaudo istorinis veikalas "Tautos Praeities Biešeškant", kuriame radome daug drąsnes ir platesnes, su likusiu pasauliu surištas, pažiūrą į lietuvių tautos istoriją, atsižvelgiant į mūsų istorinių miniatiūrų pašaipą, nors ir neteko užtikti pagrįstą atradimo jo, kaip mėgėjamis atrodytų, dėmesio vertoms mūsų tautos ekspansionizmo gilioje senovėje teorijoms.

Šiuo klausimu dėmesį iš naujo sukėlė š. m. liepos 30 d. "Spotlight" užtiktas straipsnis "Lithuania: Nation That Vanished". Nors neišaiškina, kaip autorius Alec de Montmorency turėjo omeny žodžiu "Nation" (tauta ar valstybė?) ir kodėl jis panaudojo "vanished" ("išnyko") straipsnio antraštyje, pačiame straipsnyje užtikina, kad šiai istorijos mėgėjųj sensacinę ir ligi šiol negirdėtą davinį bei teoriją apie mūsų tautos praeitį.

"Padėdamas įgyvendinti mitą, kad 'Rusija' ir 'Sovietų Sąjunga' yra vienas ir tas pats, Amerikos Establišmentas išėmė Lietuvą iš pasaulio žemėlapių ir lietuviams paskyrė 'mažumos' statusą tariamoje Sovietų taryboje'. Tačiau šie etniniai pažiūriai saviti žmonės gali būti atsekami iki Vidurinių Amžių ir dar toliau, kada jie turėjo klestingą kultūrą jau tuo metu, kai etninė Rusija buvo net nepradėjusi organizuotis".

Taip autorius pradeda šį toli mūsų tautos istorijon siekiantį straipsnį, paminėdamas XV-jo šimtmečio didybę ir lietuvių kalbos senumą. Remdamasis kalbos ir legendų tyrimais jis prieina išvados, kad "lietuvių tauta yra labai sena, ir kad ji yra išdava dviejų giminingų žmonių grupių susiliejimo - Arijų ir Gotų gilioje senovėje. Jis mano Arijų maždaug prieš 4 tūkstančius metų atėjus nuo Kaspijos Jūros atnešant žemės ūkį prie Baltijos Jūros. Lietuvių kalba smarkiai primenanti senovės Irano (Aryan) epo "Avesta" kalbą, lygiai kaip ir Vakarinių Himalajų, Vedos legendų ir Sanskritų kalbas.

Pagal aukštai vertinamą VI-jo šimtmečio Jordanes parašytą istoriją ir geografinį veikalą "De Rebus Gothicis" dabartinė Lietuva buvusi dalis Airmanareik valdytos imperijos. (Anglosaksų "Chronicle") jis esąs vadinamas "Eormenric".

Pagal autorių Montmorency, Gotų teoriją patvirtinas ir lietuvių folkloras. Čia jis remiasi "Encyclopedia Universal", matomai išleista Madri-

de, Meksikos Mieste ir Buenos Aires, kuri esant "didžiausias šios rūšies veikalas". Tenka sutikti su autorium, jog tikrai "įdomu" tai, kad esama lietuviškų legendų, kurios "veiksmiškai atitinka Aztekų legendoms". Iš trumpo šio klausimo paminėjimo atrodytų, jog jo turima mintyje legendos apie aitvarą.

Belieka drauge su minėtojo straipsnio autorium stebėtis, kaip galėjo legenda apie lietuvišką aitvarą, kuri atitinka Aztekų "Quetzalcoatl", egzistuoti abiejose Atlanto pusėse dar daug metų prieš Kolumbo žygį.

Nors Aztekų legendos įtaigoja senovės lietuvių galimą judrumą ir ekspansionizmą, lygiai kaip tai daro Česlovo Gedgaudo veikalas ir Statkutės de Rosales atradimai senovės kronikoje apie "Azovo Bazę", tai lyg prieštarautų minėto "Spotlight" straipsnio teorijai apie Arijų iš Rytų atėjimą prie Baltijos Jūros. Tačiau ši Arijų-Gotų istorinė teorija lyg ir išspręstų mįslę ar galvosukį tiems istorijos mėgėjams, kurie, studijuodami Romos ir Vakarų Europos istoriją, negalėjo surasti patenkinamo at-

vėl vargšelis ašarojo. Raminau, guodžiau kaip galėjau ir įtikinėjau, kad gal būt, visi reikalai susitvarkys...

Vaišino visi kuo sugebėjo, kai apsilankiau su tėveliu pas savo gimines. Visi lyg buvo nuoširdūs ir apgailestavo, kad su manim taip atsitiko. Tik vienas pusbrolis, kuris buvo arčiau prie valdžios šaltėnis ir atskaitė moralą, kad be reikalo pakliuvau į Rusiją, kad tokia kova, kokią vedė partizanai, o ir mes studentai buvo visai nereikalinga ir, anot jo, mes visi pakibo - me ant imperialistinių valstybių kabliuko, kad nei Amerika, nei Anglija mumis nesirūpino ir nesirūpins, o mes patys, jo teigimu, negalime nugalėti rusus, kadangi jų per daug, o mūsų per mažai. Pykau, nervinausi, bet jo argumentai buvo svarūs, o kad vėl nepakliūti naujon nemalonėn, sukandęs dantis ir prarijęs dar - čia seilę, tylėjau.

Pradėjau pasinėti formalumus, tik savaitei praslinkus, nes kelias dienas nerūpestingai svečiavausi. Juk aštuonis metus neturėjau atostogų, o lagery, kad ir "demokratinėje" chruščiovinio profilio, tai yra, kai priešus nebūtina visus naikinti, o paliktus gyventi reikia juos "auklėti. Taigi, rodos, privalejau turėti atostogas bent 3-4 mėnesius. Tačiau kaip be paso gyvensi dar "Lietuvos sostinėje, Vilniuje, kur kaip fabrikas veikia KGB komitetas, kuris žinoma, jau turėjo žinias apie mano pasirodymą ir dar su bloga charakteristika iš Potjmos (Mordovijos), nes ten paso, tada siūlomo mums, aš neėmiau. Neėmiau šamo - ningai, nes žinojau, kad jame jau už karto įrašys "suvaržytas teisės". Mažai tikėjau, kad šito išvengsiu, bet vis neskubėjau. Mordovijoje net išbarė vienas iš kegebių, kad taip pasielgiau tačiau aiškinausi, melavau, nors ir šlykštu tai buvo, kad negirdėjau savo pavardės, kai šaukė per garsiakalbį, kai buvau toliau nuėjus ir sutikęs vieną ukrainietį Ella, kuri važavo į Barašovo lagerį aplankyti savo brolio, idomiai kalbėjau. Lyg ir pavykęs pasiteisinimas, tačiau KGB valdininkas nepaliko manęs be lydraščio, pasiūsdamas jį į Vilniaus saugumo skyrių.

Vilniaus pasų skyriaus viršininkė Lydija Baranova, visai nemokanti lietuvių kalbos, kuriai padariau pastabą, kodėl čia, toje įstaigoje nėra "nacionalinių kadry" labai piktai grasino man, kad paso neišduosianti iki tol, kol aš pats negausiu Mordovijoje kad, neva, esanti tokia tvarka. Pažadėjau skųstis, o ji ignoruoda-

Kun. B. S. Danis

TELŠIŲ VYSKUPIJA

(Tęsinys)

Kaip jau buvo minėta, Telšių Vyskupija yra savotiška tauta seniau, 1417 m. Žemaičių iškurtos Vyskupijos. Praslinkus šimtmečiams, ant pirmųjų tos senosios Vyskupijos pamatų, Popiežius Pijus XI apaštališkąją Konstituciją: Lituanorum Gente" (Lietuvių tauta), tar pininkaujant Jurgiu Matulaičiui, 1926 m. įkūrė Telšių Vyskupiją ir dar kitas naujas Vyskupijas Lietuvoje. Pirmuoju Telšių Vyskupu buvo paskirtas Vysk. Justinas Staugaitis 1920 m. balandžio mėn. 5 d. Šios Vyskupijos teritorija sudarė buvusios senosios Žemaičių Vyskupijos dalis, tiksliauariant, visa Žemaitija, įmant ir Klaipėdos kraštą, kuris skaitėsi Telšių Vyskupijos Prelatūra Vyskupo Sostinė parinkta Telšių miestą, Žemaičių tradicinė Sostinė, o Katedra - šv. Antano parapijos didin ga bažnyčia, seniau priklaususi vienuoliams - bernardinams.

Telšių Vyskupija buvo padalinta į 12 Dekanatų: 1) Alsėdžių, 2) Kaltinėnų, 3) Kuršėnų, 4) Palangos, 5) Rietavo, 6) Sedos, 7) Skuodo, 8) Švėkšnos, 9) Telšių, 10) Tauragės, 11) Varnių, 12) Viešnių. Katedros Kapitula sudarė keturi prelatai ir 4 kanauininkai.

General - Vikaro pareigoms buvo paskirtas Prel. Pranciškus Urbanavičius, žinomas senas visuomenės veikėjas, spaudos darbininkas, buvęs Salantų parapijos klebonas. Kurijos Oficiero pareigoms eiti tapo paskirtas Prel. dr. Jurgis Narjuskas, ilgus metus darbavęs Romoje, Vatikano įvairiose įstaigose. Prelatas Rapolas Kuodis tapo Vyskupijos Kancelieriu ir vy-

Telšių Vyskupijos Kunigai Tremtiniai Sibire. Pirmoje eilėje - Prelatas Rapolas Kuodis. Viduryje - Vyskupas Pranciškus Ramanauskas, Kunigas Tadas Budraitis. Užpakalinėje eilėje - kunigai neatpažinti.

riausiu vadovu visų katalikiškų organizacijų, kurios veikė tuo metu Vyskupijoje. Pasižymėdamas savo veiklu - mu bei iškalba, turėjo tikrą talentą nupasakoti juokingas istorijas ir tokiu būdu visuokiuose susirinkimuose būdavo laukiamas, pageidaujamas ir visiem sužadindavo linksmą nuotaiką, klausant jo prakalbų ar šiaip paskaitų.

Telšių Vyskupijoje 1928 m. buvo priskaitoma 100 parapijų, 26 filijos, 199 kunigai ir 340.604 katalikai. Iki 1940 m. ten išsikūrė dar 12 naujų parapijų, penki vyru vienuolynai (Kretingoje, Pajūry, Švėkšnoje - Pranciškonai, Žemaičių Kalvarijoje - Marijonai, atkeliavę iš Amerikos, Plungėje - Kapucinaai, atkviesti iš Vokietijos. Moterų vienuolynų Telšių Vyskupijoje buvo priskaitoma 11: du Kotryniečių, trys Kazimieriečių, daugiausia atkviesti iš Amerikos (Telšiuose, Žemaičių Kalvarijoje ir Žemaičių Naujamiestyje), trys nekaltai pradėtos Šv. Mergelės Marijos Seserų Kongrega-

cija (Šilalėje, Skuode, Telšiuose), vienas Elžbietiečių (Švėkšnoje) du Pranciškiečių (Kretingoje ir Padvariuose). Katalikų skaičius iki 1940 m. išaugo iki 385.672.

Apie 1930 m. Vyskupijos Vyskupui gyventi ir Kurijos reikalams buvo patatytį gražūs, iškilmingi rūmai su koplyčia viduje, daugiausiai Amerikos lietuvių katalikų lėšomis. Šiuo metu, nuo pat bolševikų invazijos į Lietuvą, rūmai yra komunistinės valdžios konfiskuoti ir juose randasi įkurdintas Telšių rajono komunistinis vykdomasis komitetas, Rūmų bokšto priešakyje, kaip baidyklė, randasi įtvirtintas Lenino paveikslas.

Įkuriant Telšių Vyskupiją, prie jos tapo prijungtas Klaipėdos Kraštas, kaip gretima sritis Žemaitijai. Prieš tai Klaipėdos Krašto Katalikų reikalus tvarkė Varmijos Vyskupas, gyveno Vokietijoje (Prūsijoje), skaitydami šį kraštą kaip Prelatūrą. Prijungus Klaipėdos Krašto Katalikus prie Telšių vyskupijos, ši Vyskupijos dalis po senovei buvo vadinama prelatūra.

Prijungus Klaipėdos kraštą 1923 m. prie Didžiosios Lietuvos, krašte buvo rastas vienas Katalikų Dekanatas (Prelatūra) su keturiomis katalikiškomis parapijomis. (Klaipėdoje, Robkojuose, Šilutėje ir Viešvilėje). Jose viso buvo priskaitoma apie 3.500 Katalikų. Slenkant metams išaugo keletas naujų parapijų: 1932 m. - Pagėgiuose, 1933 Plikiuose, 1935 - Smalininkuose, 1937 Priekulėje. Katalikų skaičius iki 1926 priaugo iki 800.

Hitlerinei Vokietijai 1939 m. Kovo mėn. 22 d. atplėšiant Klaipėdos Kraštą nuo Didžiosios Lietuvos, jame veikė 8 parapijos, viso skaitydamos 25.000 Katalikų, kurių sielovada rūpino si devyni lietuviai ir keturi vokiečių tautybės kunigai (tame bendrame skaičiuje priklausė tik 3000 vokiečių tautybės Katalikų). Nugalėjus hitlerinę Vokietiją antrojo pasaulinio karo metu, Klaipėdos Prelatūra vėl tapo prijungta prie Telšių Vyskupijos, žinoma stipriai varžoma ir persekiojama komunistinės valdžios, kaip ir visa Didžioji Lietuva bei kiti okupuoti kraštai.

(Bus daugiau)

Viktoras LIBERTIS

NUO VILNIAUS

LIG LINKOLNO KRANTO

IŠSILAISVINIMAS IR SUGRĮŽIMAS

Sėdėjau gražiame savo tėvo salione, kuriame matėsi seni palikti daiktai, knygos spinta, veidrodys, jo ir mamų portretas po vedybinės datos. Jame abu jauni, gražūs. Ji suauksinėmis kaisomis, o jis su amerikoniško stiliaus ežiuku, pagal senelio manierą, nes mamoms tėvas buvęs "Amerikonas". Gurkšnojome vėną "Anykščiai" su stambia lietuviška etikete ir su daug smulkesne rusiška. Puiku, galvojau, kad lietuviai per aštuonis metus nebuvo metus pasikeitę į tautinę pusę. Stebuklai, net Vilniuje kai kurios naujos iškabos buvo tik lietuviškos, rodos, ir rusų jame mažiau...? Gal tik taip atrodė. Bet ne, net tėvas išvardino, kad jo skyriaus milicijos viršininkas esąs lietuvis ir net dar padorus, sukalbamas, kad kompartijos sekretoriai visi lietuviai, kad net KGB viršininku paskyrė lietuvi. Na, žinoma, pasakiau tėvui, kad iš to naudos nebus, nes jie, tie Dzieržinskio kariai visi vienodi. Jie nebeturi tautiškumo žymių. Jie ir negali turėti, nes KGB negina kokios nors respublikos tautinius interesus, o tik valstybę, kurios vardas - SSSR. Bet vis dėlto dvasioje buvau patenkintas, kad reikalai pasitaisė, kad išdygo nauji pastatai, kad Lietuvos respublika pakilo pramoniniu ir inžinieriniu mastu, kad lietuviškųjų kadry vis daugiau respublikinėse institucijose, kad tarnautojai rusai nebėra tokie įžūlūs, kaip jie buvo, kai išvežė į "Kryžius" mane prieš aštuonis metus... Vis kas pamažu keitėsi... Gerai, - kalbėjau tėvui, - bet kaip čia su prisirašymu, kaip su pasu?

Tėvas žiūrėjo nustebejęs, kad aš neturiu paso. Parodžiau pažymėjimą su fotografija, o joje atrodžiau tikru konclagerininku ir

ma mane, niekindama visus lietuvius, laikydama juos priešais, pasakė: "Galite skųstis kiek norite, niekas tokių neklauso, dar žiūrėkit, kad vėl neišvažiuotumėt atgal į Mordoviją"... Mane tada įsiutino ir perpykęs tariu: Stalino laikai pasibaigė ir jie niekuomet nebegrįš, o vis dėlto jūs žeminate tikro komunisto vardą, jūs rusų šoviništie ir tokiems vieta ne čia, - pasakęs tai trenkiauju duris ir išėjau.

Leitenantė Lydija Baranova manęs nesivijo, žinoma, tais laikais ji nebegalėjo. Ji buvo neteisi, o jos elgsena buvo daugiau panaši į okupantę, nei į broliškosios rusų tautos, kuri pagal propagandą, nešė "nesavanaudišką pagalbą" visoms SSSR tautoms! Bet tai tik begėdiška propaganda. Tikrovėje buvo kitaip, Lydija buvo ta tikrovė su kuria susidūriau 1966 m. Žiemą Vilniuje. O tikiu Lydijų sovietinėje Lietuvoje pilna ir prisilaikyti net Brėžnevo konstitucijos pagal dvasią ir raidę, iki šiol neįmanoma, lietuviai, o taip pat ir kitų nacijų vietiniai gyventojai, savo nuosavose socialistinėse respublikose, "yra tartum antrašiliai piliečiai, kada susiduria su "savo respublikos" administracija, kurioje pagrindinę rolę vaidina rusai, "atsiusti" padėti statyti socializmą, o dabar jau komunizmą Lietuvoje ar kurioje kitoje sovietinėje respublikoje.

Taigi, pasikalbėjimas su Lydija neatsiliepė teigiamai, nors ir nebuvau areštuotas už tokius pasisakymus 1966 m. Žiemą, tačiau savo dar mėnesį neišdavė, varinėdamu nuo vieno pasų skyriaus prie kito. Tuose skyriuose daugumoje, net tais metais dirbo rusai, kurie į lietuvius dar nuo 1941 metų žiūrėjo kaip į priešus, kuriuos reikės anksčiau ar vėliau sunaikinti ar išmarinti Sibire. Tai taikoma ne visiems rusams, o tiems, paties blogiesiems, išmestiesiems iš Rusijos, kuo nors susikomprimitavusiems federacijoje, tiems, kurie padarė kriminalistinius ir kitokių moralinius nusikaltimus - išeikvojimą, valstybinio turto grobstymą, tai amoralūs tipai, dizertirai, antisocialūs elementai, išmesti iš komunistų partijos, netekę padėties Rusijoje, visokie nusikaltėliai ir prasižengėliai, dauguma rusų tautos padugnės, tačiau užgrobtose valstybėse, kurios buvo traktuojamos kaip sovietinės respublikos, jie buvo rusų "patriotai", "komunizmo nešėjai", terorizavę vietinius gyventojus Stalino valdymo metais!

(Bus daugiau)

Pasaulyje vienas iš tūkstančio žmonių kalba lietuviškai... Ar tu vienas iš jų?

Ir nieku kitu tauta neapreiš savo
širdies, sielos ir dvasios taip,
kaip savo kalba.
VYDŪNAS

JAUNIMAS

GYVENIMAS-MOKYKLA

Jonas MIŠKINIS

Pasitikėjimas savo laime, jėgomis yra didelė tautinės sąmonės apraiška. Nors susirūpinę ryžtingai kovojam su sunkiomis ekonominėmis ir politinėmis sąlygomis, nepakrikom ir nepalūžom. Kaip visiems, taip ir mums svetur gyvenantiems yra nežinoma ateitis, bet vistiek žengiam pirmyn daugiau pasiruošę, negu anksčiau. Atrodo, kad ilgo gyvenimo mokykla labiau brandina, kaip svajingosios teorijos.

Gyvenimo nepasisekimų užgrūdin-ta mūsų tauta, perėjo ugnį ir vandenį buvo ir yra atspari. Šią tiesą mes vis aiškiau suprantam. Tik mum reikia aktyviau ir darniau veikti. Laikas neramus ir netikras. Daugelis tautų susirūpinę rytojumi, siekia geresnės ateities.

Pasaulyje neramu. Ginkluojasi didžios valstybės, neatsilieka ir mažos. Ar nepritrūks žmonėms kantrybės, bevelkant sunkius ginklavinimosi biudžetus? Daug kur žmonija ima murmėti, kad gana to jungo... Tokie reiškiniai nieko gero nežada. Didžiųjų valstybių vyriausybės susirūpinusios tokia politine būtimi, stengiasi suderinti mažesnių valstybių bei tautų santykius, bet kol kas sunkiai vyksta. Tai taip ir slenka dienos su miglotais politiniais bangavimais, teisių pažeidimais ir tiesos nepaisymais, daugelį išstūmė iš pusiausvyros, sudarė klaidingas nepasitikėjimo pažiūras. Daug kas pradeda garsiai kalbėti, kad tik masėse ir ginkluotose pajėgose yra galybė.

Tas yra didis, prieš ką milijonai žemyn galvas lenkia, o dvasioje keikia, sakė dr. Vincas Kudirkas. Ši didybė tik ligi aušros. Aušrai prašvitus - tamsos šešėliai išnyksta drauge su naktimi. Tikėkim, kad aušra prašvys ir pavergs Lietuvoje. Nesiskųskim esą maža tauta. Tokių tautų yra gana daug. Esmė ne didyje, bet kokybėje.

Senoji Graikija ir Roma tada klestėjo, kai mažos buvo. Susmuko tada, kai savo valstybės ribų nežinojo. Civilizacija ir kultūra daugiau reiškia, negu vėjų pūstomi tyrų plotai. Suspaustos vagos upė parodo daugiau veikiančios jėgos, nei platus ežeras.

Lietuvos laisvė nėra amžinai žuvas. Darom pastangų ją atgauti ir tuo tikim. Nelaimė būtų, jei netektume to tikėjimo. Įsitikinimas ne tik daug žada, bet ir gali. Žmogaus galybė dar ne pasverta. Taigi optimizmas yra tikėjimas, kuris veda į išsipildymą: be vilties nieko gero negalim padaryti.

Taigi, žiūrėkim į ateitį viltingai. Auklėkim savy optimizmą, drąsą ir vieningą pasiryžimą. Ne likimas mus tevaldo, bet mes jį. Lietuvių tautos laisvės okupantams neatidavėm, bet jie brutaliausiai ir klasingom priemonėm kraujuje sutrypė. Neturėdami laisvės liūdim ir ilgmės jos.

Tačiau pasaulis yra pilnas progų tam, kuris jas moka išnaudoti. Laimė yra paslėpta valandose ir akimirksniuose, kurie pro mus prabėga ir laukia akių, kuri pamatyti, ausies, kuri išgirsti ir rankos, kuri padaryti, - sako S. M. Vadinasi, kad pastebėtum, reikia kad mūsų akys ir ausys būtų tinkamai tam paruoštos.

Tarnavimas tautai gali būti įvairus, bet tikslas tegali būti vienas - tautos didybės ir jos garbės. Visų tautiškai susipratusių lietuvių veiksmas turi spręsti, kas tautai naudinga, tolinant visa, kas jai gali kenkti ar slopinti jos pažangumą.

Šiuo metu pasaulyje jaučiama moralinė krizė, nepavergtos tautos apvil-dinėjamos komunistiniu idealizmu, žmogui, ypatingai jaunuomenei, reikia kelrodžio iš to politinio sąmišio. Tautą yra vienintelis ramstis, kuris palaiko tvirtumą ir neleidžia grimsti komunistinių pasaulėžiūrų verpetuose.

Ką nuveiksim ir iškovosim, istorija bylos. Tad visi rikiuokimės ir dirbkim be priekaištavimų, kas ką galim ir ką mokam. Ryžtingai ir vieningai siekim Lietuvai Laisvės!

Berisso, Argentina, lietuvių Mindaugo draugijos šokių grupė atlikusi programą Simo Kudirkos apsilankymo proga. Programoje buvo ir solo dainų, kurias atliko Adriana Jocyte (6-ta iš kairės).

Šaunusis Montevideo lietuvių šokių ansamblis. Ažulynas 50-čio sukakties minėjime.

Danguolė Razutytė ir Rimantas Varnas sukūrė lietuvišką šeimą. Jaunųjų tėvai jiems iškėlė šaunų balių, visi pasivaišino lietuviškais valgiais. Šokiams grojo jaunimo orkestras. Programą pravedė inž. Vytautas Bandziulis. Gauta daug sveikinimų.

Danutė Musteikytė ir Andrius Rankia i, susituokę katalikų šventovėje Buffalo, N. Y. Abu yra baigę kolegijas dirbė Ekvadore kaip JAV "Taikos Korpo" nariai. Ten susipažino ir sugrįžę į JAV, sumainė aukso žiedus.

Simas Kudirkas Buenos Aires televizijos 13-to kanalo programoje Monica Presenta. Iš kairės: R. Kasparas, L. Suoga, Z. Juknevičius, Simas Kudirka ir programos vedėja.

Los Angeles LB Spindulio choras dainuoja 30-ties metų sukaktuvinėje šventėje Hollywood Palladium. Diriguoja Ona Razutienė, akomponuoja Raimonda Apeikytė. Choras rengiasi įdainuoti plokštelę. Nuotrauka L. Kanto

Virginija L. Juškaitė, Zitos ir Vilniaus Juškų dukra, su tėvais gyv. Winter Haven mieste, Floridoje, baigė mokslus iš odontologijos higienos.

Linas Bronius Saplys, gimęs 1952 m. spalio 30 d., baigė Toronto universitete penkių metų architektūros kursą ir gavo bakaluro diplomą architektūros srityje. Aktyvus lietuviškame gyvenime. Daug energijos ir darbo įdėjęs 1978 m. organizuojant Toronto pasaulio lietuvių sporto olimpiados, lengvos atletikos žaidynes. Nuo vaikystės priklauso skautų organizacijai, ilgus metus šoko "Gintaro" ansamblyje. Šiuo metu yra Toronto skautų "Rambynas" tunto tuntininkas. Sukūręs lietuvišką šeimą su Asta Senkevičiute.

Jaunas architektas pradėjo dirbti profesinį darbą Toronte su architektūros profesorium Georg Robb. Lino tėveliai yra Bronius ir Prima Sapliai gyvena Toronte.

MIELAS JAUNIME, SKAITYK IR PLATINK LAISVĄ LIETUVĄ ir PRAŠOME BENDRADARBIAUTI SU SAVĄJA KŪRYBA.

Venecuelos atstovai Jaunimo kongrese. Iš kairės: Luis Rosales Statkus, stovyklos kap. kun. A. Saulaitis, Virginija Ignatavičiūtė, Elena Baronaite ir Regina Zavaackaitė.

Nuotrauka A. Saulaičio

SEKMADIENIS LIETUVOJE

Dail. Antanas Rūkštelė

Dail. A. Rūkštelė Laisvajai Lietuvai padovanojo paveikslą, kurį laimės vienas iš aukavusių L. L. technikinės priemonės įsigyti.

KULTŪRINIS PUSLAPIS

Iš kairės: vysk. Antanas Deksnys, gen. konsulė Juzė Daužvardienė ir Lietuvos atstovas Washingtone Bačkys dalyvavo LKMA Kongrese. Nuotrauka V. Noreikos

Dalis vaidintojų "Nemmegeno Marytės" misterijoje, kuri buvo pastatyta LKMA suvažiavimo metu Chicagoje, Jaunimo centre. Nuotrauka V. Noreikos

Š. m. rugsėjo mėn. 8 d. St. Balzeko rezidencijoje buvo pristatytas dail. dr. Antanas Lipskis, kurio paroda buvo atidaryta sekančią dieną Balzeko Muziejuje. Publikai pageidaujant, buvo pristatyta šaunioji šeimininkė Carolina Balzekaitė, kuri tas vaišes gerai paruošė ir mielai su šypsena vaišino skaitlingus svečius. Nuotrauka V. Noreikos

Dail. Jurgis Juodis AMERIKOS ROMANTIKA
Paveikslas, kuris paskirtas Laisvosios Lietuvos spausdinimo priemonių atnaujinimui loterijai.

Čikagiškiai klausosi paskaitų LKMA suvažiavimo metu, Jaunimo centre, Chicagoje. Nuotrauka V. Noreikos

ARTI TIKSLO

Ši knyga yra grynai religinio bei dogmatinio turinio, tačiau verta dėmesio savo pažintine prasme. Žinoma, daugeliui ji gali būti nevisai suprantama, kai kas gali laikyti religinę fantaziją, bet vis dėl to, kas pripažįsta dieviškąjį pradą, joje suras nemažai religinių tiesų aiškinimo bei žmogiškosios didaktikos elementų.

Ji išleista tik šiais metais, tai "Sudūvos" leidinys, spausdinta M. Morikūno spaustuvoje, jos kaina \$ 6.00.

Pavyzdžiui, didaktinių motyvų randame knygos skyriuje, pavadintame "Savigarba ir klaidingas šventumas". Tame skyriuje autorius kalba: "Iš tikrųjų yra net tokių žmonių, kurie su džiaugsmu eina į pamaldas, meldžiasi ir daro galeistingumo darbus, kurie apdengia jų sielas plona kietapluta, nes jie nesiekia to, ko Dievas nori. Visus savo darbus jie atlieka be meilės, be šventos Dievo baimės. Jie atbukina savo sąžinę, atlikdami išorines pareigas. Jeigu kas nors atkreipia jų dėmesį į jų kaltes, tuojau jie pasistengia pateisinti savo veiksmus".

Ar nėra tokių piliečių dabartiniam mūsų pasaulyje? Kiek fariziejų galime sutikti kiekvienos profesijos žmonių tarpe, neišskiriant net kai kurių ir dvasiškių, kurie, anot autoriaus, turės kentėti skaistykloje ilgiau ir sunkiau, negu tie, kurie neša mažesnę atsakomybę už savo veiksmus. Autorius, pabrėždamas aukų svarbą savo artimiesiems, tiems vargšams, kurie iš tikrųjų jos reikalingos, cituoja Šventojo Rašto mintis: "Iš savo lobio duok išmaldos ir nenukreipk savo veido nė nuo vieno beturčio, nes taip atsitiks, kad ir nuo tavęs nebus nukreiptas Viešpaties veidas... Jei turėsi daug, duok apsieiai, jei turėsi mažą, rūpinkis mielu noru duoti nors mažą".

Skyriuje "Pasaulietiškas" rašytojas taikliai primena, kad neviskas turi būti gyvenime atiduodama kūno malonumams patenkinti - "daugelio gyvenimas yra pasaulio tuštybių ir malonumų, perdėto pasipuošimo ir madų taisyklių grandinė...".

Būtina paminėti, kad knygos autorius, naudodamas religinius motyvus, tai yra, parodydamas pragaro baisumus, kurie laukia visų, kurie nedorai veda savo gyvenimą, pasisako už teisingumo ir sąžiningumo pritaikymą net mirusiems, kuriems labai s-

Los Angeles Dramos sambūrio kolektyvas, vykstantį Australiją gastroliams. I-oje eilėje iš kairės: M. Prišmantas, V. Baltušienė, V. Jatulienė, V. Dovydaitis. II-oje eilėje - H. Paškevičius, E. Dovydaitienė, režisierė D. Mackelienė, dekoratorius A. Žaliūnas. III-oje eilėje: O. Deveikienė, J. Raibys, R. Zelenytė, S. Matas ir R. Vitkienė. Nuotrauka L. Kanto

varbu, kad duotas žodis būtų pilnai išreikštas, religiniams tikslams, įpėdiniai yra įpildyti ir kas paskirta jiems (mirusiesiems) reikia būtinai laiku ir teisingu būdu atiteisti. Jis rašo, kad "artimo meilė nėra tik patarimas, bet ir įsakymas. Ši artimo meilės pareiga dažnai yra surišta su griežtu teisingumu. Kai žodžiu ar raštu savo paskutinės valios pareiškimu mirštantis įpareigoja savo įpėdinius, kad būtų užprašytos tam tikras skaitčius Šv. Mišių, ar tam tikra suma būtų išdalinta vargšams arba atiduota geriems labdarystės bei...

Knygos pabaigoje J. Burkus padaro neabejotiną išvadą, įtikindamas savo skaitytojus "užsklandoje" (jis taip vadina pabaigą) tokiais žodžiais: "Visų protą ir laisvą valią turinčių Dievo kūrinį galutinis tikslas yra Dievas, jo švento veido regėjimas - Dangus". V. Vilnis

Dail. Dr. Antanas Lipskis savo darbų parodoje atrodo patenkintas, nes atidarymo dieną buvo daug žiūrovų ir net geras skaičius dailės darbų parduota. Nuotrauka V. Noreikos

Jaunimo centro šeimininkas kun. Jonas Borevičius atidaro dail. Telesfaro Valiaus pomirtinę (sukaktuvinę) parodą. Fone - publika, šalia dail. Adolfo Valeška apibūdines T. Valiaus kūrybą. Dešinėje - A. Valiūnienė ir a. a. dail. T. Valiaus sesutė V. Čepaitienė. Nuotraukų junginys V. Noreikos

ŽMONĖS, NUOTYKIAI IR FAKTAI

KUR BRANGUS AR PIGUS PRAGYVENIMAS

New Yorko mieste nepigu žmonėms gyventi. Bet kai kuriuose miestuose pragyvenimas yra daug brangesnis.

Pagal Jungtinių Tautų organizacijos statistinę apžvalgą, brangiausias pragyvenimas yra Tokijo mieste, Japonijoje. Ką galima New Yorke gauti už 100 dolerių, tai Tokijo mieste reikia užmokėti 199 dol. , beveik dvigubai. Ženeyoj, Šveicarijoje už tą patį reikia išleisti 163 dol. , Briusely, Belgijoje - 150 dol. , Bonnoj, Vokietijoje, Kopenhagoje ir Buenos Aires tarp 148 ir 143 dol. , Vienoj ir Paryžiuje po 136 dol. Taip pat brangesnis gyvenimas yra ir Tripoli (Libijoj), Tunise, Aminane (Jordan), Teherane, Caracase (Venecueloj), Moroko sostinėj - Rabat ir Madride.

Vidutiniškos pragyvenimo kainos, palyginant su New Yorku yra Sydneji (Australija), Sofijoje, Singapore, Belgrade, Nairobij (Kenija), San Salvadore, Maniloj, Jakartoj, Romoj ir Ankaroj - tarp 100 ir 90 dol.

Pigus pragyvenimas laikomas šiuose miestuose: Bukarešte, Bogotoj, Bangkoke, New Delhi, Mexico City, Rangoon (Burmoj), Montrealy, Bratislavoj, Kaire, Varšuvoj - tarp 88 ir 73 dolerių. O pigiausias pragyvenimas yra Colombo vos mokant 58 dolerių už tai, kas New Yorke kainuoja 100 dolerių.

DAUG NUDILO JAV IŽDO AUKSO

Aukso turi tik valstybių iždai, dideli bankai, brangenybių krautuvės ir turtuoliai. Bet kartais auksas patenka ir į plėšikų bei sukčių rankas. Brangenybių krautuvės ir turtuolius apsukrūs plėšikai dažnai nuo šio ižgančio, sunkaus metalo aplengvina. Bet valdžių iždinės auksą laiko labai "kietoj rankoj" ir ji išplėšti yra gana sunku. Tačiau ir valdinį auksą prityrę sukčiai sugeba nukniaukti.

JAV Iždinės Assay aukso rafinavimo įstaigai, kuri yra Manhattene, viename tvirtovės pobūdžio pastate, kasmet rafinuojama, atskiriama nuo

priemaišų apie 2 milijonai uncijų aukso. Pereitų metų gruodžio mėnesį paaiškėjo kad šio įstaigų trūksta net 4,100 uncijų aukso, kuris pagal šių dienų Europos biržų kainas vertas apie 1,300,000 dolerių. Dėl ištižusios biurokratinės "tvarkos" ir priežiūros, dabar Iždo departamentu tarytojai negali net susekti kada tas brangus metalas nudilo. Spėjama: kad tarp 1973 ir 1977 metų. Federaliniai agentai visus šios įstaigos 85 tarnautojus atsidėję "šukuoja", bet kol kas nė trupinio aukso nėra atradę.

DAUG KAINUOJA BALTYJŲ RŪMŲ IŠLAIKYMAS

Prezidentas Carteris, siekdamas sumažinti valdžios aparato išlaidas, jau ne kartą reikalavo, kad departamentų sekretoriai ir federalinių agentų valdytojai rūpintųsi kiek galima įvairias valdymo išlaidas mažinti. Bet milžiniškas Amerikos biurokratų masyvas nesiduoda lengvai pajudinti ir valstybės valdymo išlaidos ne tik nemažėja, bet nepaliaujamai auga. Ir kas nuostabu, kad net pačios Prezidentūros - Baltųjų Rūmų išlaidų kymo išlaidos daug sparčiau kyla, negu kitų įstaigų išlaidų, kasmet didėja 11 1/2 %. Dabartiniu metu Baltųjų Rūmų išlaidų kaina 2,700,000 dolerių. Ateinančiais metais šios išlaidos padidėsiančios 275,000 dol.

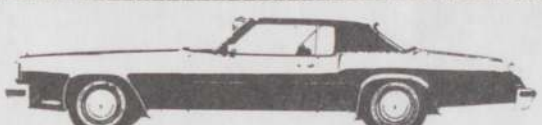
Šalia infliacijos, prezidentūros išlaidas nemažai padidina didelis lankytojų bei turistų antplūdis. Kiekvieną darbo dieną į Baltuosius Rūmus suplūsta apie 5,000 lankytojų, kuriuos reikia prižiūrėti ir tvarkyti. O jie visur kiša nosis, nori pamatyti ir nesivaržo visur prižiūklinti.

Kai kurie valdžios ekspertai pasiūlė gana originalų būdą lankytojų skaičiui sumažinti, o taip pat ir energijai sutaupyti. Jie siūlo kasmet bent dviem savaitėm Baltuosius Rūmus ir visas federalines įstaigas uždaryti, o kone visus tarnautojus tuo pačiu laiku paleisti atostogų.

J. Vil.

A - J MEATS
Prime & Choice
SKANIAUSIOS LIETUVIŠKOS ŠVIEŽIOS IR RŪKYTOS DEŠROS
DELIKATESŲ SKYRIUS
2433 WEST 69TH STREET - CHICAGO, ILLINOIS 60629
Telefonas: 436-6888

ANTANAS PLIENIS

Telefonas: 476-7000

Jei norite įsigyti naują OLDSMOBILE ar bet kurios kitos rūšies gerą vartotą automobilį, kreipkitės pas

EDMUNDA VENGIANSKA

HOLLINGSHEAD OLDSMOBILE

5370 South Western Avenue - Chicago, Illinois 60609
Edmundas Vengianskas turi ilgametį patirtimą automobilių prekyboje, patarnaus Jums visuose auto mašinos pirkimo, apdraudimo ir finansavimo reikaluose.

DARBO VALANDOS NUO 9 VAL. RYTO IKI 9 VAL. VAKARO.
Paminėjus šį skelbimą - tikėkitės specialios nuolaidos kainoje

A. G. Auto Builders

Čia automobiliai išlyginami ir nudažomi. Darbas atliekamas sąžiningai ir gerai, protyrusių darbininkų. Kainos nebrangios.

Darbo valandos kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 8 val. ryto ligi 12 val. dienos.

SAVININKAS LIETUVIS

3522 West 63rd Street - Chicago

Telefonas 776-5888

PETER KAZANAUSKAS
PRESIDENT
MUTUAL FEDERAL SAVINGS
EARN 8% ON SAVINGS UP TO 8% CERTIFICATES
HOURS:
Mondays, Tuesdays & Fridays
9 am - 4 pm
Thursdays 9 am - 8 pm,
Saturdays 9 am - 1 pm
5 1/2% EARN ANNUALLY ON PASSBOOK SAVINGS
2212 WEST CERMAK ROAD
Chicago, Illinois 60608

SPAUDOJE ir GYVENIME

Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkų suvažiavimo Belgijoje 1979 m. liepos 21 d. dalyviai. Iš kairės pirmoje eilėje: Lietuvos Diplomatinės Tarnybos atstovas dr. jur. Albertas Gerutis, PLB pirmininkas inž. Vytautas Kamantas, Belgijos LB pirm. Stasė Baltus, Šveicarijos LB pirm. dr. A. Kušlys; antroje eilėje iš kairės: Kanados LB pirm. Jonas Simanavičius, PLB vicepirmininkas ir "Pasaulio Lietuvis" redaktorius Romas Sakadolskis, Prancūzijos LB pirm. kun. J. Petrošius, Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos vicepirm. Rimantas Šova, V. Vokietijos LB reikalų vedėjas Justinas Lukošius ir Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos pirmininkas inž. Jaras Alkis.

Vilius BRAŽĖNAS

AKIRATIŠKAI, "EKSTREMISTIŠKAI"

Tikės kas, ar ne, bet AKIRAČIUOSE stovi juodu ant balto parašyta, kad plačiai vadinama "Hanoi Jane" - Jane Fonda yra kovotoja už žmogaus teises. Taip, ta pati - Jane Fonda! Ne, nieko panašaus dar neteko Akiračiuose užtikti apie Suslovą ar Brežnevą. 1979 m. liepos numerio skiltyje "atvirai kalbant" straipsnio VEIDU Į DEŠINĘ, autorius Algirdas T. Antanaitis puola (pagal jį) Br. (onių) A. (užrotą) už DRAUGO straipsnį apie kairiųjų JAV radikalų protesto prieš branduolinę energiją sąskrydį. Ta proga AKIRAČIŲ Antanaitis atidengia savo politinę sanpratą pora pasisakymų.

1) Apie Jane Fonda: "...jos radikalūs įsitikinimai ir aktyvi kova už žmogaus teises dar nepadarė jos 'prokomunistine agente'..."

2) Dar sunkiau būtų komunistinę etiketę prisegti konservatyviam Kalifornijos gubernatoriui ...

Tai geras pavyzdys prie ko priveda akiratininkų akiūklų dėvėjimas pagal "liberalinę" madą. Ir išdrįsk tu man tvirtinti (ypač akivaizdoje siaubingai kruvinų pastarųjų įvykių Kambodijoje ir Vietname ! ! !), kad "Hanoi Jane" yra kovotoja už žmogaus teises!

Teigimas, kad politinis vėjo bota-gas Jerry Brown esąs konservatyvus, primena "liberalų" kontroliuojamos žinybos panašius vapaliojimus lygi - nant Raudonuosius diktatorius. Mao buvo vadinamas "konservatyviu" palyginus su Čiu, lygiai kaip ir Leonidas palyginus su Nikita.

[sidėmėtinis diktatūrinės tendencijos prasikiša to AKIRAČIŲ žurnalisto bandyme cenzūruoti lietuviškos iššėivijos spaudą. Minėtame straipsnyje baromi tie mūsų laikraščiai, kurių "... dažniais politiniais komentarais tapo... žinomi ekstremistai ... " Trijų iš minėtų "ekstremistų" tarpan pakliuvo ir šių skilčių autorius. Kalbant tik už save reikia pasakyti, kad mano "ekstremizmas" šiuo atveju priklauso nuo Algirdo T. Antanai-

čio pozicijos. Tai primena senokai turėtą pokalbį su vieno Connecticut valstijos miesto bibliotekos vedėja. Diskutuojant dešiniškos spaudos trūkumą žurnalų lentynoje buvo užsimintas žurnalas redaguojamas Wm. Buckley, kurs, būdamas labai atsargiai konservatyvus ir, matomai, norėdamas ne - prarasti "liberalinio" establišmento jam skiriamo nuolaidaus dėmesio, ne - kartą kitus, nekompromisinius, konservatorius pavadina "ekstremistais".

"William Buckley!" - staiga susivokė žilagalvė, saldžiai besišypsanti ir, kaip "yla iš maišo" parodė, naiviai liberali "bibliotekininkė". "Juk jis yra kraštutinė dešinė..."

Paprastai "liberalai" turi įdomią savybę tvirtai manyti, kad jų įsitikinimas yra ir faktas. "Ponia!" - teko nurodyti maloniai bibliotekininkei. - "Tai priklauso nuo Jūsų: jei Jūs pati stovite kraštutinėje kairėje, net Jūs pačios nosis Jums gali atrodyti kraštutinėje dešinėje..."

Dėl Antanaičio nuomonės apie "ekstremistus" telieka pridurti, jog po vėlėna įsiknūsiam kurmiui net virš jo žolėje ropojas vėžlys tikriausiai atrodo esąs padebesiuose.

AKIRAČIAI neturėtų imtis kitų mūsų laikraščių redagavimo, jų bendradarbių atrinkimo naštos, kai nuosava atrodo sunkiai pakellama, net su okupuotos Lietuvos kom-partiečių talka. Tai rodo ir faktas, kad JAV politinio gyvenimo komentavime jie yra nusmękę iki Antanaičio kalibro. Tarp kitko jie, bandydami kitų laikraščių redaktorių atgrąsyti nuo "žinomų ekstremistų" politinių komentarų spausdinimo, turėtų nepamiršti senos žmo-

BIRUTĖ KEMEŽAITĖ

PRIEKAIŠTAS IŠ ANAPUS...

Pas jus aš ateinu iš kapo, Supilto beržynėlio pakraštėj, Iš mylinčių tėvynę tarpo, Nukauto partizano aš vėlė.

Neglostėm Lietuvos mes priešų, Ir jų tarnų mes neremėm globa... Tėvynės meilė kelią tiesų Nustatė mums: be nuolaidų kova...

Juk toji mūsų kova už laisvę Parodė kaip tėvynę reik mylėt! Tą ryžtą, net kraują aplaistę, Su priesaika - palikom jums tesėt...

Jie tęsia kovą mūsų pradėta, Su rizika - tėvynę pavergtojų. Didvyrį davė jau: Kudirką... O jūs, ką davėt žemėje laisvoj?

Nėra gana tikėtai suprasti, Ir jų tarnų mes neremėm globa... Bet reikia darbu jų pasekti: Gyvent ne dėl savęs, bet dėl visų...

nių išminties - gyvendamas stikliniame name nemėtyk akmenų į kitus langus. Pavyzdžiui - šis "Žinomas ekstremistas" yra buvęs kviestas rašyti į AKIRAČIUS... Ir ne šiaip sau, atsitiktinai, ar kaip nors "tarp kitko" Jei ne ši provokacija, gal tai būtų buvę ir pamiršta.

Perskaičius tokius akiratininkų politinius komentarus pirmas išpūdis, savaime aišku, yra kuntapliškasis juokas ima. Deja - neilgai. Min ties ekrane pasirodo vietnamiečių laiveliai siaučiančioje jūroje, birželiniai Sovietų sunkvežimiai Lietuvos keliuose, komunizmo aukų kraujas Rainių, Červenės, Katyno giriose, Kambodijos, Vietnamo džiunglėse. Virš to nuskamba Jane Fonda agit - propinės kalbos. Pavyzdžiui 69. XI. 22 Michigano Valstijos Universitete ji tarp kitko panašaus pasakė: "Manyčiau, kad jei jūs supratumėte kas yra komunizmas, jūs tikėtumėtės, jūs melstumėtės parpuolę ant kelių, kad kurią dieną mes turėtumėm komunizmą čia..."

Aksys nenorom grįžta prie AKIRAČIŲ straipsnio, dar kartą pasitikrinti ir protui sunku suvokti, kaip kas nors naudojās savos pavergtos tautos kalbą ir nespiriamas KGB nagano, gali prirašyti tokių dalykų.

Blogiausia tai, kad esama ir daugiau tokių JAV politikos "žinovų", ir, kaip atrodo iš kai kurių mūsų veiklos apraiškų, jie net įtaigoja mūsų kovą už Lietuvos laisvę. Yra tekę su tokiais "autoritetais" ir pačiam susidurti.

Sunku atsikratyti įkyrios minties: kodėl kai kurie žmonės negali bent kiek susipažinti su tuo, apie ką kalba ar rašo, arba nerašyti ir nekalbėti autoritetingai apie tai, apie ką veikia nieko nežino?

Continental Restaurant
SVEIKAS LIETUVIŠKAS IR AMERIKONIŠKAS, NAMIE GAMINTAS MAISTAS
Greitas ir mandagus patarnavimas
3139 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO, ILLINOIS 60609
Telefonas: 842-9559
Genovaitė Maliorienė

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA
Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudamos - asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms.
Laisvas pasirinkimas kompanijos ir apdraudos rūšies.
Nemokamas patarnavimas ir informacija Valstybės patvirtintos kainos.
Smulkesnei informacijai gauti skambikite, rašykite, užeikite:
JONAS KIRVAITIS
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
6108 S. Ashland Avenue - Chicago, IL 60636
WAlbrook 5-5671

SVARSTYMAI IR NUOMONĖS

NEBAIGTAS LAIŠKAS

Kadangi mes (lietuviai) esame tos pačios planetos žmonijos dalis, nenuostabu, jog ir mūsų elgesys bei veikla daugeliu atveju sutampa (turi panašumo) į kitų tautų logiką. Gal mes ir nepastebime, bet kaip ir kitose tautose, taip ir pas mus autoriteto kultas tebėra giliai įleidęs šaknis. Ne kartą esu pagalvojęs apie bevardžius mūsų tautiečius, kalinamus Sibire bei kitose rusų valdomose plotose. Gal taip ir reikia (?), kaip mes kreipiamės į Amerikos valdžios įstaigų pareigūnus, prašant tarpininkavimo, kad būtų paleisti kalinami mūsų tautiečiai, kaip taisyklė minime tik keletą pavardžių. Reiškia mes prašome užtarimo tik mūsų įsivaizduojamiems autoritetams. Tą patį daro ir kitos tautybės: ukrainiečiai, latviai, estai ir daugelis kitų. Kas ir kada paprašys užtarimo dėl anų bevardžių, kurių dešimtimis tūkstančių tebekenčia gal dar didesnis kančias? Ar nederėtų kaip nors priminti ir apie anuos, niekad neminimus, kaip prašoma vienos ar kitos paramos tiems ke- liems asmenims, kurie išimtinai yra minimi. Pasidalinti šiomis mintimis mane paskatino neseniai skaitytas laiškas, kuris nepasiekė ir nepasiekė to, kam jis buvo rašytas. Minimą laišką rašė Kazys iš Sibire esančios koncentracijos stovyklos savo motinai gyvenusiai okupuotoje Lietuvoje. Šis laiškas dabar yra Amerikoje, laikomas užrakintoje dėžutėje vieno vokiečio, kuris kaipo karo belaisvis taip pat ilgus metus su Kaziu praleido toje pačioje stovykloje. Kadangi Kazys į tą katarę stovyklą pateko kaip partizanas, jam buvo atimta teisė su

bet kuo susirašinėti, tad jis savo nebaigtą laišką motinai įdėvė minėtam belaisviui, kad į laisvę grįžęs, perduotų. Likimo taip buvo lemta, dar prieš išeinant vokiečiui į laisvę, Kazio sveikata neišlaikė kančių - mirė. Gi motina, dar anksčiau negu Kazys, taip pat mirė. Vargšas sūnus laišką rašė jau mirusiai motinai. Kadangi laiškas rašytas ant visokių popieriukų ir nešiotas kišenėse, sunkiai išskaitomas. Štai jo turinys:

"Mama, dėl manęs tai nesirūpink. Nepaisant, jog po sužeidimo kautynėse sveikata jau nebėra, kurią turėjau granatos išplėsti trys šonkauliai prisideda prie darbo našumo-normos neišpildymo, o dėl to labai dažnai ne tik kad mažinamas maisto davinsys, priedo dar tenka poilsio laiką praleisti tamsioj žemliankoj. Vistiek kada nors grįšiu ir Tau padėsiu. Nieko aš tavęs neklausiu, nes žinau, jog nors ir siųstum man laišką, perskaičiusi manąjį, aš jo negausiu, nes man yra uždrausta ir rašyti ir gauti laiškus. Parašysiu tik apie save. Greičiausiai nežinau nei kaip aš čia patekau? Atsimenu kaip sribai ir milicininkai kieme sušaudė visą Jocių šeimą, neva už partizanų globojimą? Mane tiek apėmė piktis, kuri Tu nepastebėjai, bet aš pats sau prisiekiu už tai nedovant tiems raudoniems šėtonams. Aš žinau, kad Tu pasigedai manęs kai aš dingau iš namų, bet aš negalėjau daugiau sugrįžti, nenorėdamas Tau padaryti nemalonumo. Tie, kurie dalyvavo Jocių šeimos egzekucijoje, visi iki vieno susilaukė to, ko užsipelnė. Aš iš tikrųjų buvau laimingas, 17 mėnesių išsilaikiau iki patekau į

jų nagus. Būčiau nepatekęs į nelaisvę jeigu bent tiek turėčiau jėgų save pribaižti. Žinoma, dabar kenčiu, bet jeigu ne aš, tai ta visa gauja, kurią sudarojau, būtų daugelį nekaltų žmonių išžudę, o kitus ir po šiai dienai tebekankintų. Kenčiu ne aš vienas, net toje stovykloje keliolika mūsų yra, o ką bekalbėti apie visas kitas. Didžiausia kančia, tai tie požeminiai drėgni narvai, kuriuose reikia naktis praleisti už bausmę neišpildant normos bevežant akmens skaldą. Keletą kartų buvau pagalvojęs pasišalinti nuo sargybinių akių, atsigulti į sniegą ir užmigti saldžiam miegui. Bet kas iš to, atgabens kitą mano vieton, gal net su blogesne sveikata, kuris neišlaikys to siaubo. Kiek sveriu ir kaip atrodo, kaip grįšiu pamatysi. Nesu tikras, jog šis laiškas Tave pasieks, jei nepasieks, šitas gal rasiu būdų kitokių keliu pasiųsti kitą. Neturiu ant ko toliau rašyti, sukombinuosiu daugiau popierio".

Popierio daugiau nereikėjo, nes po dviejų dienų mirė. K. R.

Darbo unijos Amerikoje

Darbo dienos proga Chicago Tribune davė tuo klausimu vedamąjį. Rašoma, kad Meany programa yra pasenusi. Jis norėjo, kad valdžia išspręstų visas problemas. Jis beveik visada galėjo pasitikėti jam draugišku kongresu. Jeigu įmonė suvaržydavo algų pakėlimą, tai Meany per kongresą pakeldavo mažiausio atlyginimo normą, kildavo atlyginimai ir prekių kainos.

Pirmiau darbo unijos turėdavo kilnius darbo šūkius, kaip nepilnamečių samdymas, netikusios darbo sąlygos ir pan. Bet dabar visa tai pasiekta ir unijos pradeda nustoti daug šalininkų, nes atrodo, kad joms rūpi daugiau godumas, negu žmoniškumas. Žmonės pamatė ryšį tarp augančių atlyginimų, produkcijos sumažėjimo ir infliacijos.

Paskutiniu metu Meany prašymai, kaip "Common site" piketų įstatymo kuris būtų įgalinęs bet kokio unijos skyriaus piketavimas, būtų uždaręs visą statybos darbą, arba "darbo reformos bilių", kuris palengvintų unijų organizavimą, nepaėjo. Nežinoma, kad unijos metė didesni pinigų sumas, daugumas kongresmanų pradėjo klausyti žmonių balso ir tie projektai nepaėjo ir buvo atmetti.

Dabar unijų vadai pradėjo organizuoti federalinės, steito ir vietos administracijos tarnautojus, nes jų algos apmokamos takų mokėtojų pinigais, tai yra šaltinis be dūgo.

Naujausias AFL-CIO pasiūlymas - nacionalizuoti alyvos pramonę, o UAW automobilių pram. unija pasiūlė panašų projektą dėl Chrysler corp Mašinistų unijos vadas reikalauja imtis griežtesnių priemonių prieš pramonės vadovus. Nauji reikalavimai - bus trumpesnės darbo valandos, mažinti produkciją, didinti streikus ir

LB (R) Brighton Parko Apylinkės valdyba ir revizijos komisija 1979 metams: Stovi iš kairės: Valerijonas Pocius - valdybos pirmininkas, Izabelė Pocienė - parengimų vadovė, Aleksas Kasperas - vicepirmininkas, Bronius Ambraziejus - revizijos komisijos pirmininkas, Antanas Abraitis - anks- tyvesnės valdybos pirmininkas ir dabartinis revizijos komisijos narys, Ju- lė Paškevičienė - parengimų vadovės padėjėja, Zuzana Jalašinskienė - re- vizijos komisijos narė, Povilas Burneikis - valdybos sekretorius ir Stasys Kuzmarskis - parengimų vadovės padėjėjas. Nuotraukoje trūksta Antano Marmos - valdybos korespondento, Laimos Štilytės - valdybos kasininkės ir Stasio Neniškio valdybos nario. Nuotrauka C. Genučio

infliaciją.

Tik vieno dalyko, rašo vedamajam unijų vadai nenori suprasti, kad tie visi reikalavimai ir padarė, kad JAV nustojo rinkti ir darbo, kitų valstybių naudai. Vak. Vokietijoje ir Japonijoje pramonės ir unijos vadovai dirba kartu, kaip sako, ranka rankon. Ten streikai retas dalykas, produkcija ky- la ir infliacijos procentas yra ma- žesnis.

Vedamąjį baigia išvada: unijų va- dai turi suprasti, kad jie yra dalis vi- suomenės, kaip investuotojas, varto- tojai, pramonės vadovai ir ūkininkai. Ir jų reikalavimai dėl algų pakėlimo negali būti padaryti kitų sąskaiton.

Ignas Petrauskas

RADIJO VALANDELES "LEISKIT Į TĖVYNĘ" 3-JU METŲ SUKAKTIS

Spalio pradžioje "Leiskit į Tėvynę" radijo, Hot Springs, Ark., švenčia tre- jų metų veiklos sukaktį. Ta proga ruo- šia koncertą-pobūvį, kuris įvyks spa- lio 5 d., penktadienį, 7 val. vak. grai- kų salėje, 502 Morrison Ave. Bufetas ir baras veiks jau nuo 6 val. vak. Po programos šokiai iki vidurnakčio, gr- jant vokiečių muzikantų grupei.

Programa bus labai įdomi. Pirmą kartą čia pasirodys Fausto Strolis vadovaujamas studentų vokalinis an- samblis "Vaiva". Orientalinis šokis, kurį atliks viešnia iš Chicago's Suher Jasinevičius, dainuos solistas Ginta- ras Aukštuolis, jam akompanuos jaun- nas muzikas Almis Zdanis.

Visi Hot Springs lietuviai širdingai kviečiami smagiai praleisti vakarą ir tuo pačiu paremti valandėlės veiklą.

SVEICARIJA APRŪPINTA ENCIKLOPEDIJA

Sveicarijos Lietuvių bendruomenė ap- rūpino įvairiuose miestuose penkias krašto mokslo įstaigų bibliotekas ir ar- chyvus „Encyclopedia Lituanica“ kom- plektais.

Tai laikoma ypač reikšmingu dalyku, nes esanti ruošinama ir sovietinė enciklo- pedija anglų kalba užsienio kraštams.

ATOMINIŲ BOMBŲ LIŪDNOS PASEKMĖS

Pereitą mėnesį sukako 34 metai, kai 2-jam pas. karui baigiantis, ame- rikiečiai, norėdami palaužti Japonijos desperatišką pasipriešinimą, numetė ant jos dviejų miestų naujai išrastas atominės bombas. Pirmoji bomba bu- vo numesta ant Hirošimos miesto, o kiek vėliau, antroji krito ant Nagasakio. Karinga Japonija turė- jo kapituliuoti.

Pagal oficialius duomenis šios dvi bombos užmušė vietoj 214,000 žmo- nių, o kiti 111,000 mirė nuo žaizdų ir atominės radiacijos sukeltų sužaloji- mų bei ligų.

Tuo po kapituliacijos Japonijos mokslo įstaigos pradėjo tirti kokių pasekmių paliko atominė radiacija iš- likusiems gyviems tų miestų gyventojams ir jų vėliau gimusiems vaikams Hirošimos universiteto Branduolinės medicinos ir biologijos instituto ke- lerių metų studijos įgalino mokslininkus padaryti tokias išvadas:

1. Atominės radiacijos spindulių apžertos nėsčios moterys, pagimdė kūdikius daugumoje su žymiais pro- tiniais ir fiziniiais sužalojimais. Vė- liau juos palietė leukemijos ir vėžio ligos. Iš viso tokių kūdikių gimė apie du tūkstančius.

2. Kitos radiacijos spindulių stip- riai apžertos, bet nenėsčios moterys išlikusios sveikos, pagimdė visai s- veikus kūdikius, kurie niekuo nesiskyrė nuo vaikų, kurių motinos nebuvo atominės radiacijos paliestos. Šeše- rių metų pokariname laikotarpy bu- vo ištirti net 75,000 tame laikotarpy- je gimusių vaikų.

Daugelį metų japonai vengė vesti moteris iš Hirošimos ir Nagasaki. Bet medicinos tyrimai įrodė, kad Ja- ponijos vyrai neturėjo pagrindo tas savo tautietes boikotuoti. J. Vil.

Neringos Restoranas

2632 West 71st Street Chicago, Illinois 60629

LIETUVIŠKAS IR AMERIKONIŠKAS NAMIE GAMINTAS MAISTAS

JAUKI APLINKA GREITAS PATARNAVIMAS

Tel.: 476-9026

Aleksandra Buivydienė SAVININKĖ

NAUJA LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

LIETUVIŠKAS LAIDAVIMAS

Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 9 - 9.30 vakare.

Visos laidos iš WOPA stoties 1490 AM banga

St. Petersburg 5:30 - 6:00 popietį iš WTIS, 1110 AM banga

Adresas: 2646 WEST 71ST STREET - CHICAGO, IL 60629

Telefonas: (312) 778-5374

BRUNO CL 4-6376

Čia rasite skaniausiai pagaminta: pyragaičius iš stambių kvietinių miltų, įvairių pyragų, tortų, taip pat naują ragaišį išdaigtų kvie- čių ir įvairios duonos.

Bruno Macianskis Savininkas

3339 S. Lituanica Ave. - Chicago, IL

KEPYKLA

Kas valgo Bruno duoną, Visad žydi kaip aguona!

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVJ KAILININKĄ CHICAGOJE

Ištaigos: 263-5826 Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ

185 No. Wabash Avenue second floor Chicago, IL 60601

RAMUNĖ

DELIKATESŲ KRAUTUVĖ ir RESTORANAS

2547 West 69th Street - Chicago, IL 60629

ČIA YRA: LIETUVIŠKŲ KNYGŲ, GAIDŲ, PLOKŠTELIŲ IR KITŲ LIETUVIŠKŲ KŪRINIŲ, KURIŲ KITUR VARGIAI GAUSITE, PRAŠOME ĮSITIKINTI.

Telefonas: 925-4254

Savininkai: ONA KONKULEVIČIENĖ ir BRONIUS ZABUKAS

Apdraudų Agentūra Tel.: 778-2233

APDRAUDŽIAM Nuo 16 iki 80 Metų VAIRUOTOJŲ AUTOMOBILIUS PATOGIOMIS MĖNESINĖMIS ĮSISIMO- KĖJIMO SĄLYGOMIS

APDRAUSKITE SAVO TURTA-INVESTAVIMĄ - HOME OWNERS POLICY. IŠRUPINAME VISUS KITUS APDRAUDIMUS PER TVIRTAS APDRAUDŲ BENDROVES. SAŽINGAI PATARNAUJAME VISAIS NAMŲ PIRKIMO IR PARDAVIMO REIKALAIS.

Juozas Bacevičius VALANDOS

Kasdien 9 - 8 val. vakaro Šeštadienis ir sekmadienis 9 - 4 val. po pietų

Bell Realty & Base Ins. Agency

6455 So. Kedzie Ave. - Chicago, Ill. 60629

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

8929 S. Harlem Ave. Bridgeview Illinois 60455 • Phone 598-9400

4040 Archer Ave. Chicago, Illinois 60632 • Phone 254-4470

2657 W. 69th St. Chgo., Ill. 60629 • Phone 925-7400

OFFICE HOURS: Bridgeview Mon., Tues. 9 to 4:30 Thurs., Fr. 9 to 8 Sat., 9 to 1; Wed., Walk up Window, 9-3

Archer Mon., Tues., Fri. 9 to 4:30 Thurs., 9-8 Sat., 9-1; Closed Wednesday

MARQUETTE PARK Mon. - Tues. - 10 to 5:30 p.m. Thurs - Fri. - 10 to 8 p.m. Sat. - 10 to 2 p.m. Closed Wed.

5 1/2% On Passbook Savings

7 1/2% On 4 Years Savings Certificates (Minimum \$500)

FRANK ZIOGAS President